

SELÇUKLU OTİZMLİ BİREYLER EĞİTİM VAKFI

SOSYAL ETKİ RAPORU

**Selçuklu Otizimli Bireyler
Eğitim Vakfı
Sosyal Etki Raporu**

2026

SUNUŞ

Otizm spektrum bozukluğu, yalnızca bireyi değil ailesini, eğitim sistemini ve toplumu bütüncül olarak ilgilendiren önemli bir yaşam alanıdır. Bu nedenle biz, SOBE Vakfı olarak çalışmalarımızı yalnızca bugünün ihtiyaçlarına cevap veren hizmetler olarak değil; bireyin yaşam boyu gelişimini destekleyen sürdürülebilir bir model olarak kurguluyoruz.

Kurulduğumuz günden bu yana temel hedefimiz; otizmlili bireylerin bağımsız yaşam becerilerini geliştiren, ailelerini güçlendiren, bilimsel temelli eğitim ve terapi hizmetlerini yaygınlaştıran, aynı zamanda istihdamdan spora, akademik çalışmalardan toplumsal farkındalığa kadar uzanan bütüncül bir ekosistem oluşturmaktır.

Bugün ulaştığımız sonuçlar, doğru yaklaşımların ve güçlü iş birliklerinin hayatlarda nasıl kalıcı değişimler oluşturduğunu açıkça göstermektedir. Ancak bizler için en büyük başarı; elde edilen sayısal verilerden çok, ilk kez konuşan bir çocukta, bağımsız hareket etmeye başlayan bir gençte, umudu yeniden yeşeren bir ailede ve mesleğini daha güçlü icra eden bir eğitimcide karşılığını bulan değişimdir.

Elinizde bulunan Sosyal Etki Raporu da tam olarak bu değişimi görünür kılmak amacıyla hazırlanmıştır. Bu çalışma, SOBE’de üretilen değerin yalnızca verilen hizmetlerle sınırlı olmadığını; bireylerden ailelere, eğitimcilerden kamuya ve topluma kadar geniş bir etki alanı oluşturduğunu bilimsel yöntemlerle ortaya koymaktadır. Raporun ortaya koyduğu her 1 birimlik yatırımın 9,56 kat sosyal değer üretmesi, doğru planlanmış sosyal yatırımların toplumsal dönüşüm gücünü açıkça göstermektedir. Çalışmamız, Social Value International (SVI) tarafından akredite edilmiş ve uluslararası Sosyal Değer İlkeleri’ne uygunluğu bağımsız biçimde değerlendirilmiştir. Bugün raporumuz SVI’nin uluslararası veri tabanında yer almakta, dünya genelindeki üyelerle iyi uygulama örneği olarak paylaşılmaktadır. Konya’da kurulan bir modelin uluslararası bir standartla ölçülüp referans gösterilmesi, bizim için oranın kendisi kadar anlamlıdır.

Bu başarı; özveriyle çalışan ekip arkadaşlarımızın, ailelerimizin, gönüllülerimizin, bağışçılarımızın, kamu kurumlarımızın, üniversitelerimizin ve tüm paydaşlarımızın ortak emeğinin ürünüdür. Her birine gönülden teşekkür ediyorum.

Önümüzdeki dönemde de bilimsel yaklaşımımızdan, şeffaflık ilkemizden ve insan odaklı hizmet anlayışımızdan taviz vermeden; geliştirdiğimiz modeli ulusal ve uluslararası ölçekte daha geniş kitlelere ulaştırmak için çalışmaya devam edeceğiz.

Bu raporun, yalnızca bugüne kadar ortaya koyduğumuz etkiyi belgeleyen bir çalışma değil; gelecekte gerçekleştireceğimiz daha büyük hedeflerin de güçlü bir başlangıç noktası olmasını temenni ediyor, emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Mustafa AK

Selçuklu Otizmlili Bireyler Eğitim Vakfı
Yönetim Kurulu Başkanı

SELÇUKLU OTİZMLİ BİREYLER EĞİTİM VAKFI

SOBE Hakkında

6.059

Eğitim ve
Terapiler
Aracılığı ile
Erişilen Kişi Sayısı
(2025 yılı)

69.656

Yıllık Seans
(Bireysel + Terapi)

360

Yetiştirilen
Eğitmen
Sayısı
(OSB
alanında)

43

Mezun

800

Toplam
Öğrenci
Sayısı
(2016' dan
bugüne)

356

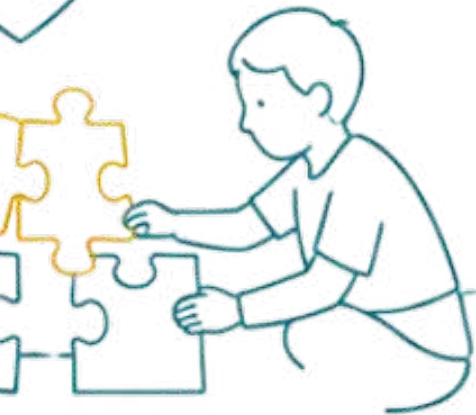
Aktif
Öğrenci Sayısı
(2025-iki
şube)

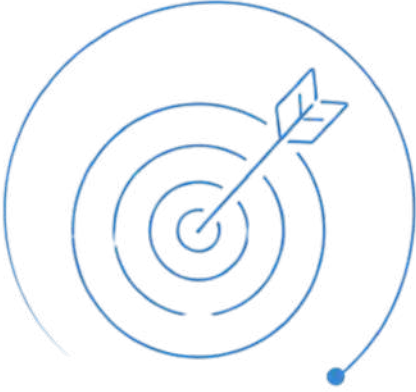
%53

Burs Oranı
Aktif
Öğrencilerin
Yarısından
Fazlası

11

İstihdam
Türkiye'deki
Otizmli
İstihdamın
%10'u

MİSYON

Otizm spektrum bozukluğu olan bireylerin sosyal hayata entegre olmuş, yaşamsal ihtiyaçlarını bağımsız karşılayabilen, üretken ve umutlu bireyler olmasını sağlamak.

VİZYON

Otizm spektrum bozukluğuna yönelik geliştirdiği model ve çalışmalarla ulusal ve uluslararası alanda kabul gören yenilikçi, öncü ve referans bir kurum olmak.

TEMEL DEĞERLER

Gönüllülük

Şeffaflık

İş Birliği

Adalet ve Eşitlik

Bilimsellik

Sürekli Gelişim

SOCIAL VALUE

INTERNATIONAL

Statement of Report Assurance

Social Value International certifies that the report

Selçuklu Otizmli Bireyler Eğitim Vakfı Sosyal Etki Analizi

satisfies the requirements of the assurance process.

The assurance process seeks to assess whether or not a report demonstrates a satisfactory understanding of, and is consistent with, the Principles of Social Value. Reports are independently reviewed by qualified assessors and must demonstrate compliance with the Social Value report assurance standard in order to be certified. The Social Value report assurance standard can be downloaded from the website socialvalueint.org.

Assurance here is against the Principles of Social Value only and does not include verification of stakeholder engagement, report data and calculations.

Awarded 15/09/2026

Signed

Mr Ben Carpenter
Chief Executive Officer
Social Value International

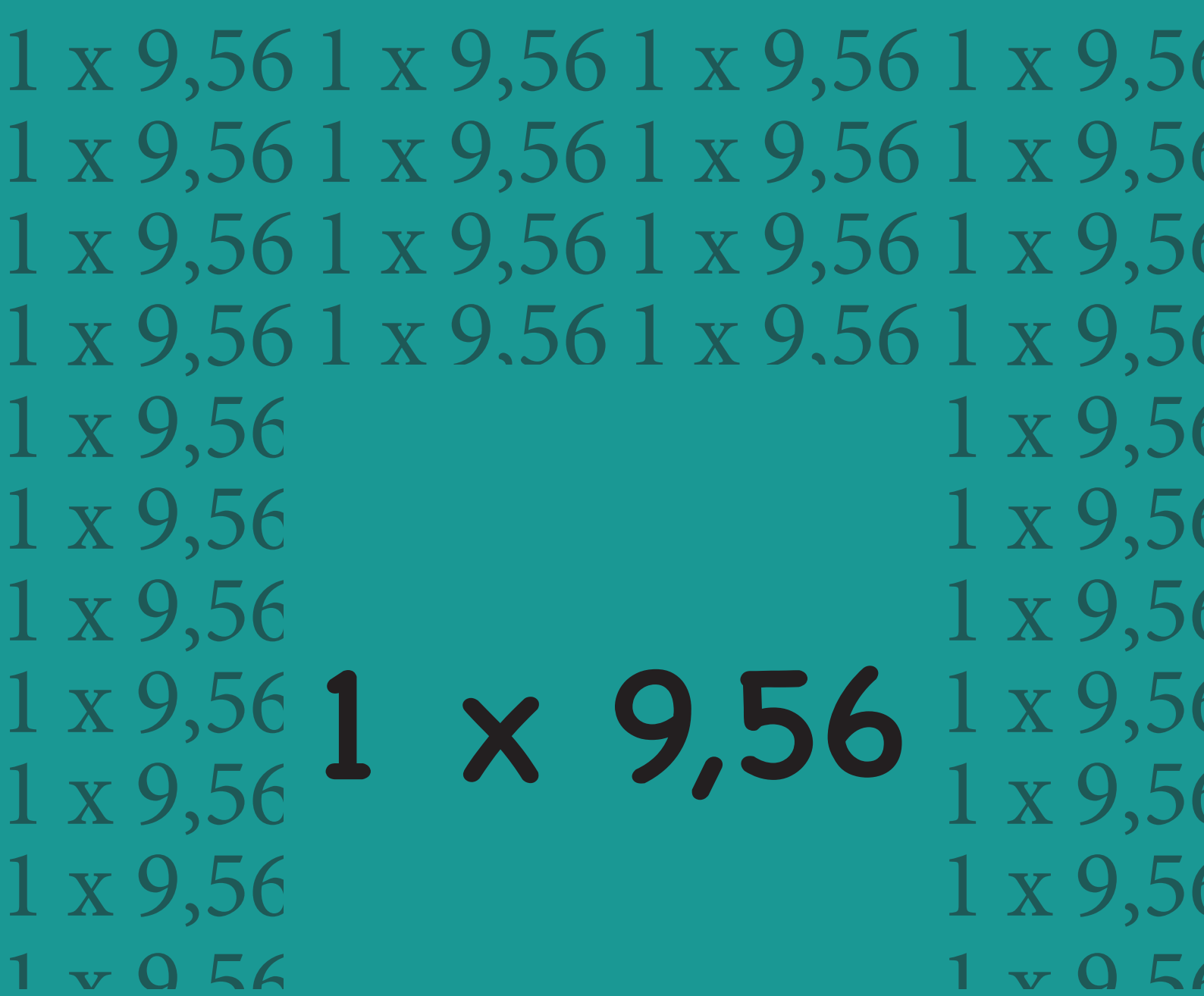

Social Value International is the global network focused on social impact and social value. We are the global network for those with a professional interest in social impact and social value. We work with our members to increase the accounting, measuring and managing of social value from the perspective of those affected by an organisation's activities, through the standardised application of the Principles of Social Value. We believe in a world where a broader definition of value will change decision making and ultimately decrease inequality and environmental degradation.

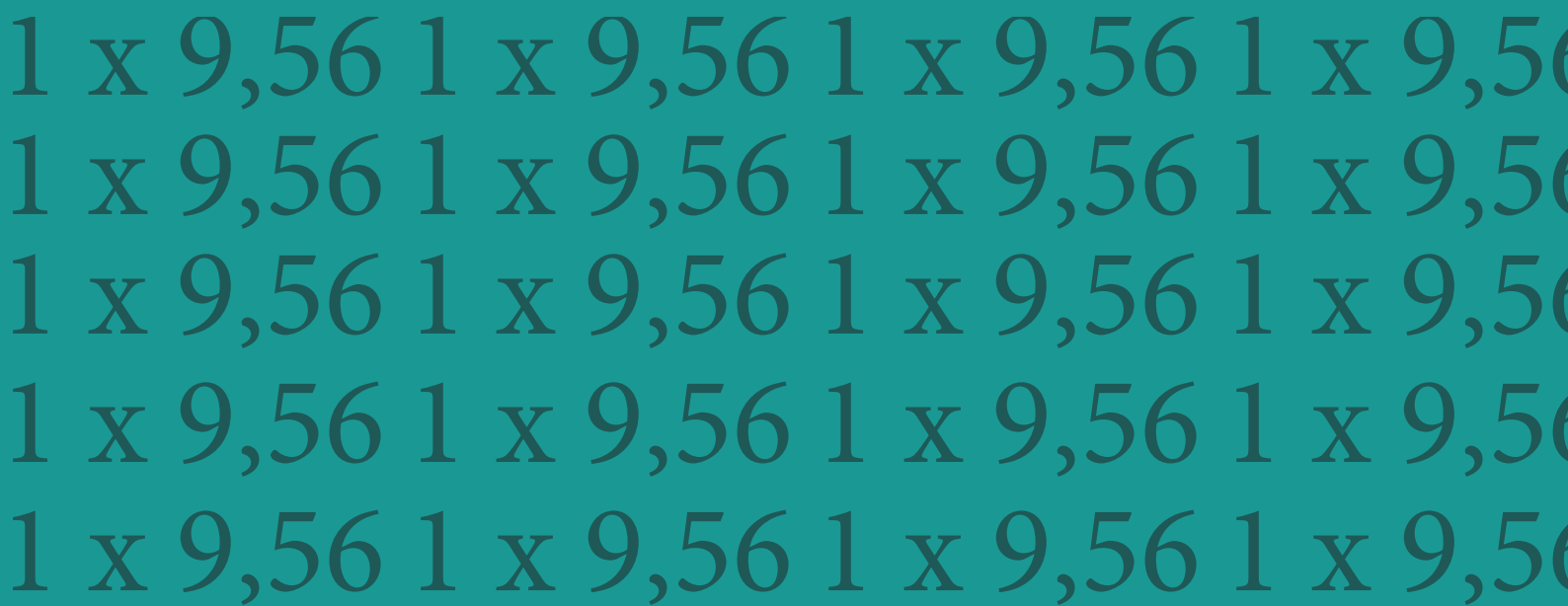
Disclaimer: Social Value International will not be responsible for any actions that an organisation takes based upon a report that has been submitted for assurance. An assured report does not grant Practitioner status to the author/authors of the report unless it is part of a full application for Practitioner status.

Selçuklu Otizmli Bireyler Eğitim (SOBE) Vakfı, otizmli çocuğunu güvenli bir yere bırakamadığı için yıllarca ameliyat olamayan bir annenin yaşadıklarından ilham alınarak kurulmuştur. Bu deneyimin yarattığı farkındalık sayesinde vakıf; 2016 yılında Konya’da akademisyenler, otizmli çocukların aileleri ve Selçuklu Belediyesi’nin iş birliğiyle hayata geçirilmiştir. SOBE; eğitim, terapi ve spor hizmetlerini tek bir çatı altında sunmaktadır. 2025 itibarıyla iki eğitim merkezinde (Konya merkez ve Meram şubesi) 356 aktif öğrenciye hizmet verilmekte; yıllık seans sayısı 69.656’ya ulaşmaktadır. Ayrıca İstanbul şubesi ile birlikte SOBE, Nisan 2026 itibarıyla ön kayıtlara başlamıştır. Bu analiz, SOBE Vakfı’nın 2016’dan bu yana gerçekleştirdiği faaliyetlerin otizmli çocuklar, bakım verenler ve SOBE eğitmenleri üzerinde ne tür değişimler yarattığını anlamayı; bu değişimlerin paydaşlar için ne anlam ifade ettiğini ve nasıl değer ürettiğini derinlemesine kavramayı amaçlamaktadır. Finansal değerlendirme bu sürecin bir aracıdır, amaçlı değildir. Değişimlere parasal karşılık bulmak; yatırımların ne ölçüde odaklı olduğunu, paydaşların hayatında gerçekten karşılık bulup bulmadığını ve ileride daha iyi nasıl yapılabileceğini görmek için bir referans noktası sunmaktadır.

**Her bir birimlik yatırım
9,56 kat değer yaratıyor.**

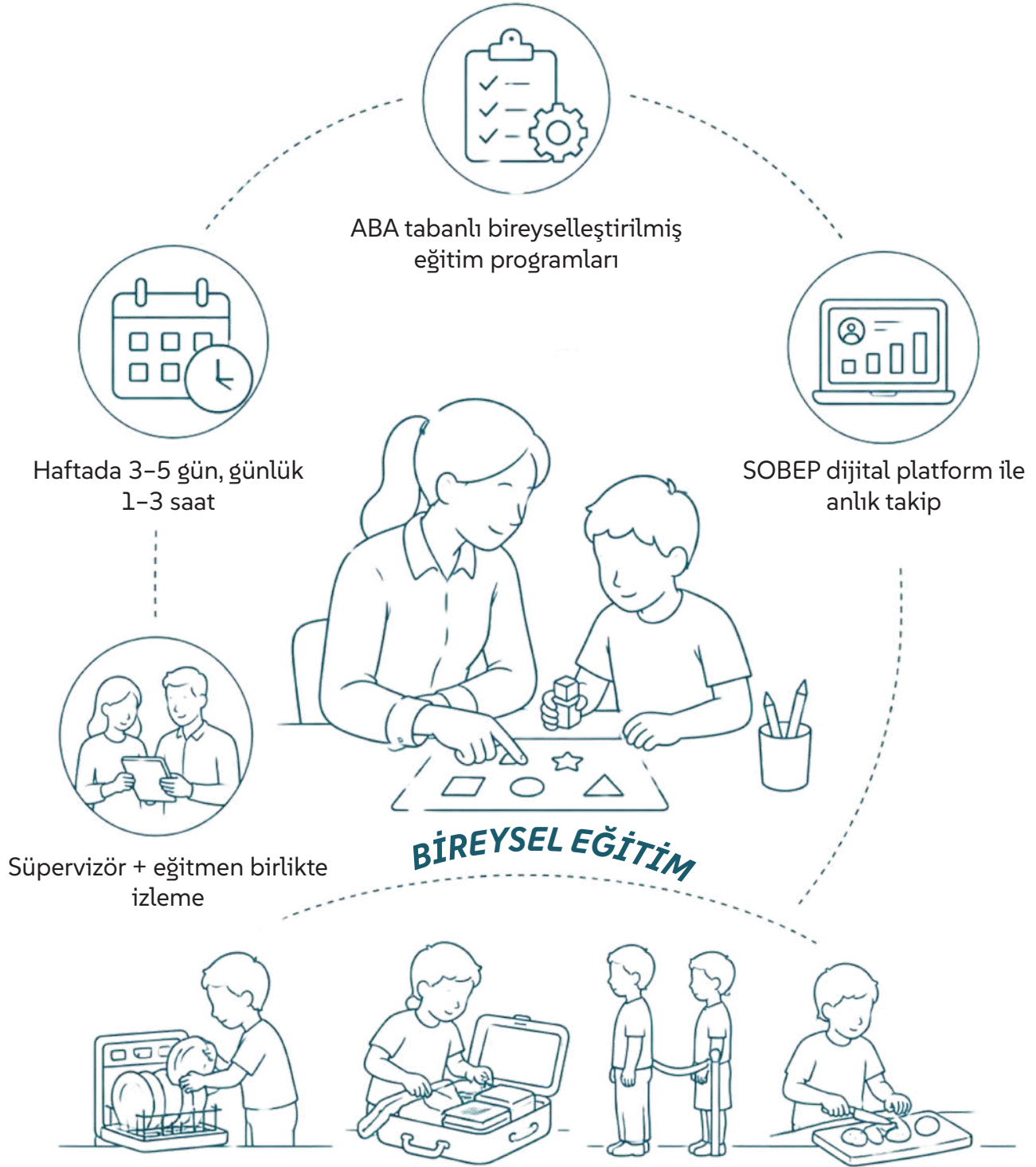

SOBE'de yapılan her 1 birimlik yatırım,
9,56 kat sosyal değer yaratmaktadır.

SOBE'de sunulan eğitim, terapi ve hizmetler:

BİREYSEL EĞİTİM

TERAPİ HİZMETLERİ

Ergoterapi

Dil ve konuşma terapisi

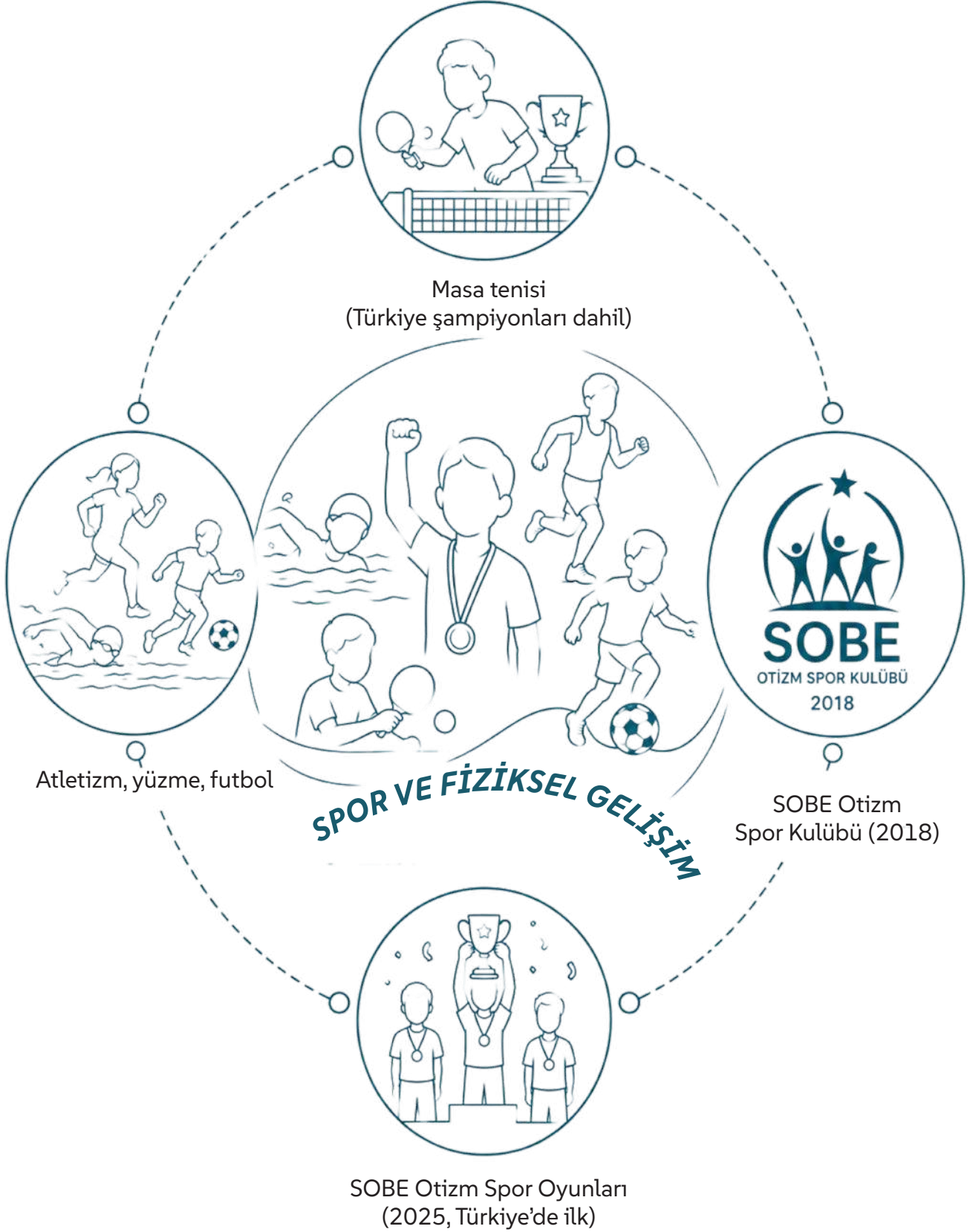
TERAPİ HİZMETLERİ

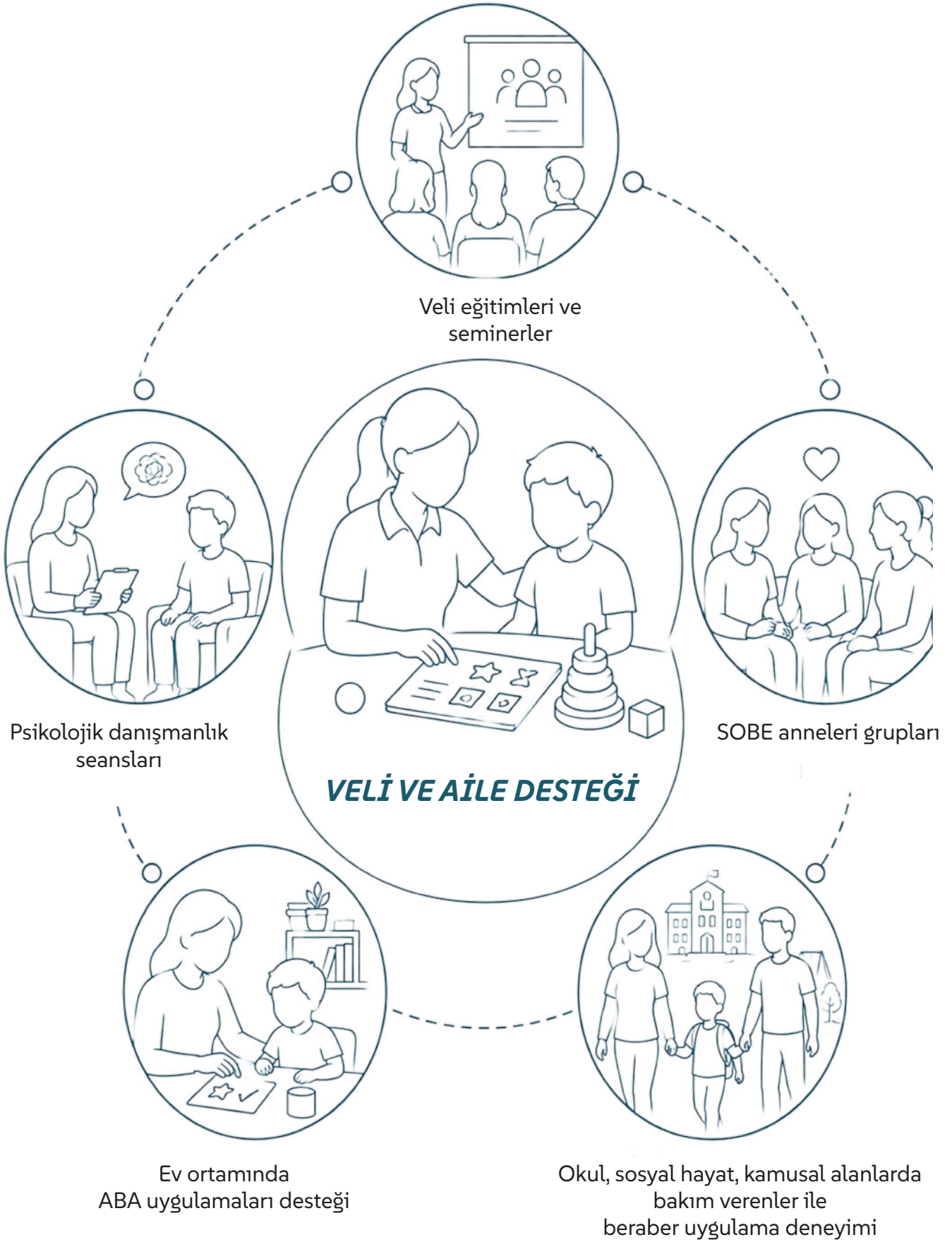
Hidroterapi / yüzme

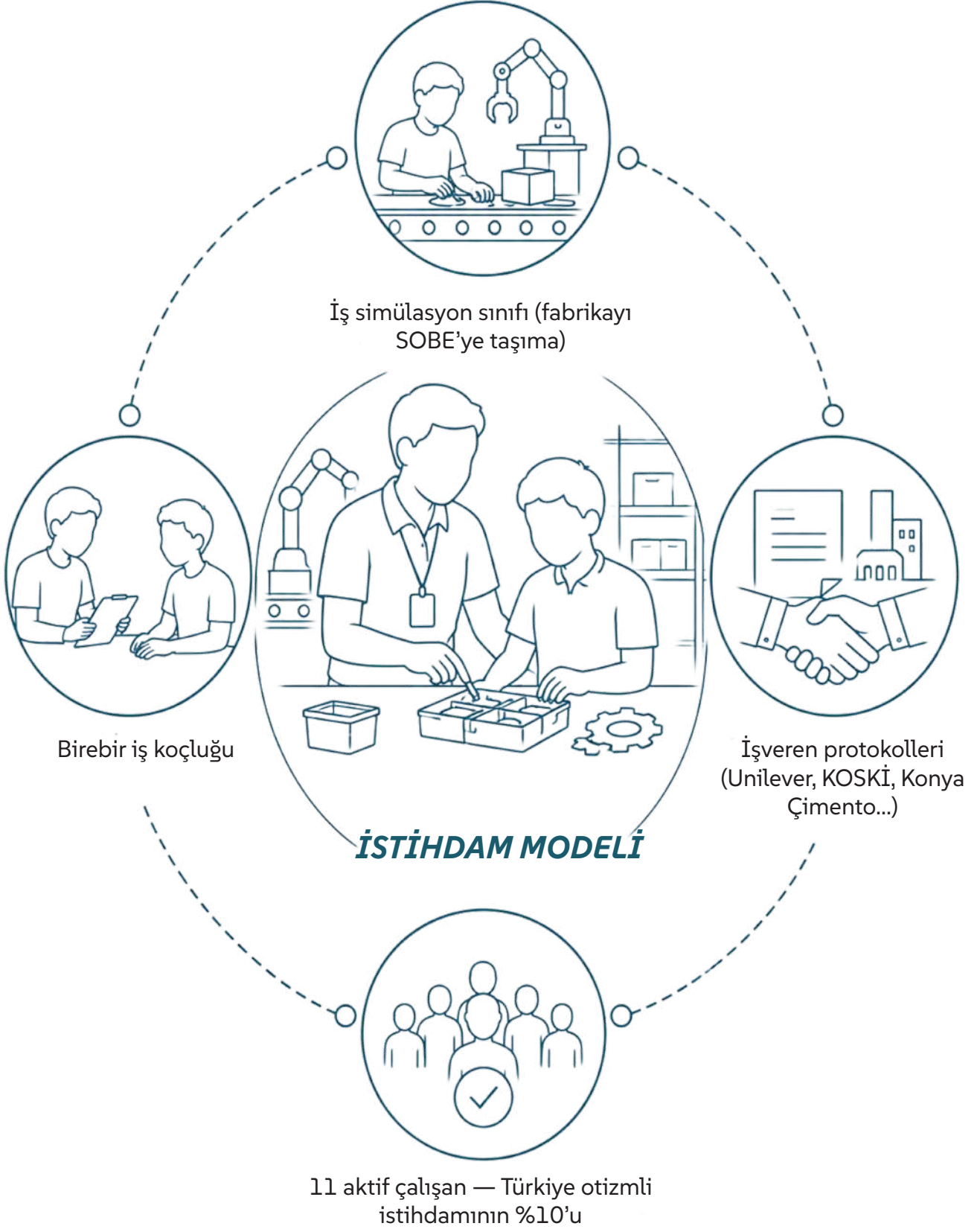

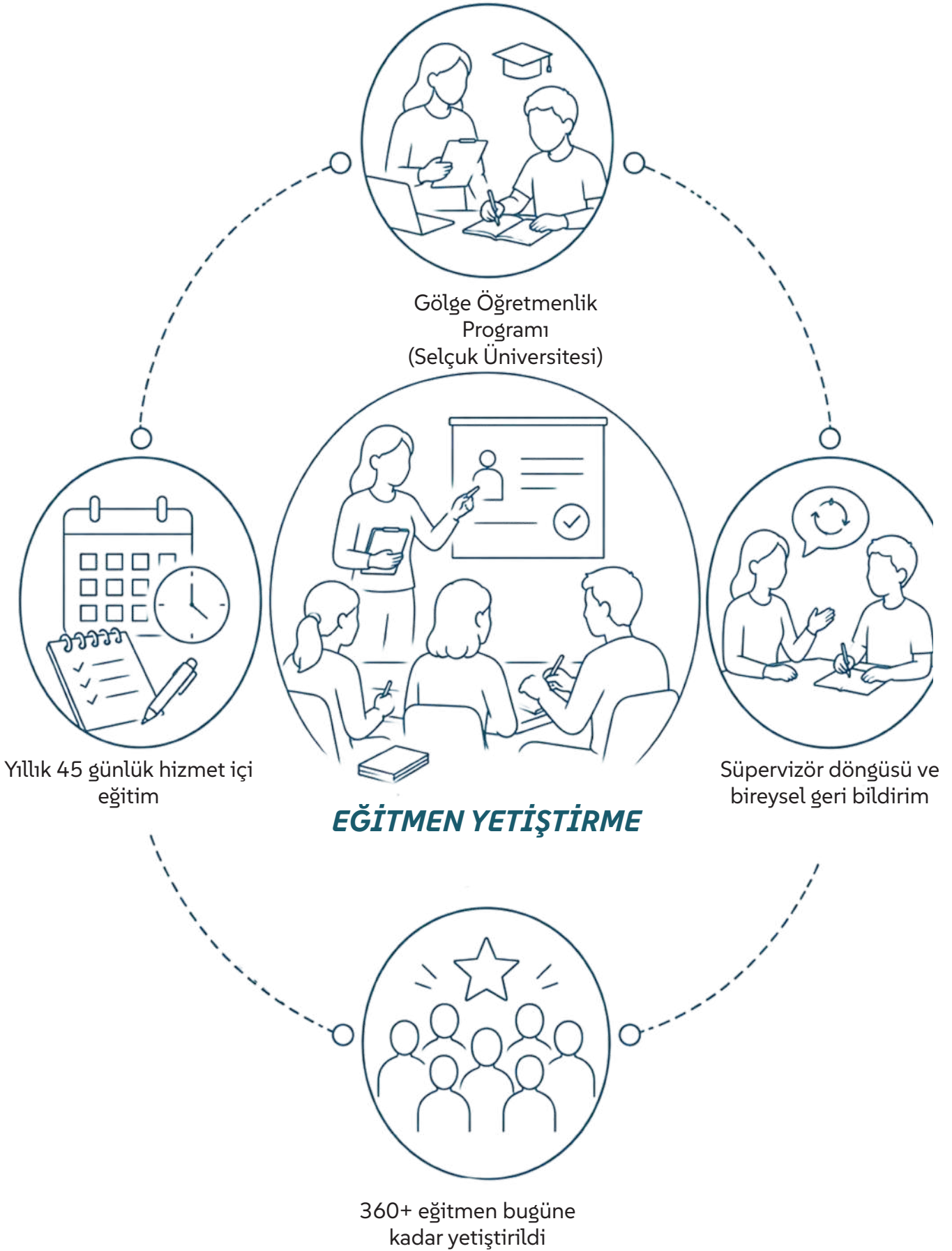
Hippoterapi / binicilik

VELİ VE AİLE DESTEĞİ

BİLİMSEL FAALİYETLER

2025'te 11 bildiri, 2 makale,
1 kitap bölümü

SOBE Yayınevi —
eğitim materyalleri

BİLİMSEL FAALİYETLER

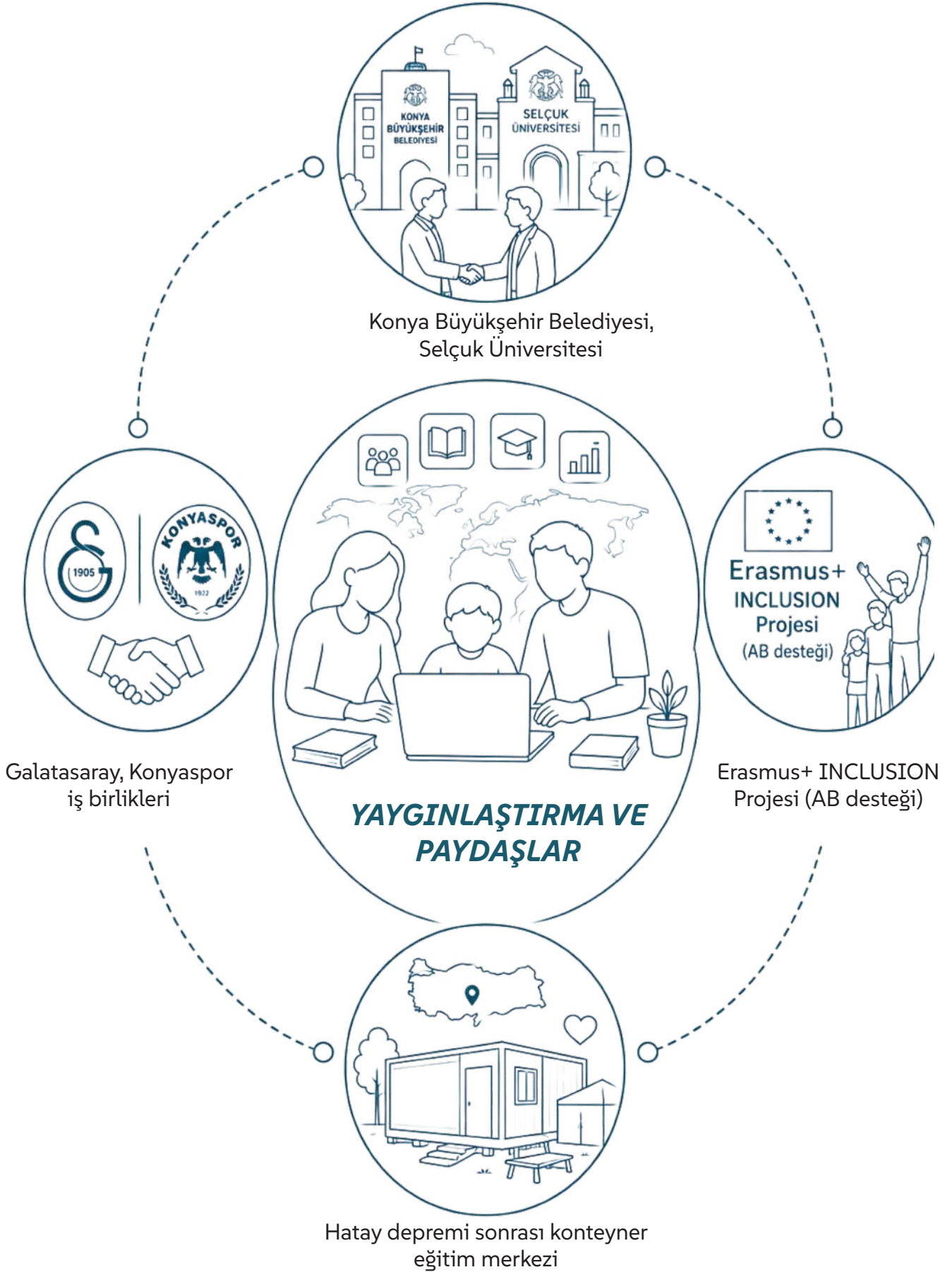

SOBEP: Türkiye'nin
ilk online özel eğitim
müfredatı

Danışmanlık: 7 kuruma
(2024, yurt içi ve yurt dışı)

YAYGINLAŖTIRMA VE PAYDAŖLAR

MEZUNLAR

SOBE'nin şuan **43 mezunu** bulunuyor. SOBE'de bir çocuğa "mezun" denilebilmesi için üç koşul gerekiyor:

Literatür, otizm tanısı almış çocukların %3 ila %25'inin zamanla tanı kriterlerini karşılamaz hale geldiğini göstermektedir. Bu süreçte belirleyici faktörler şunlardır: yüksek zeka düzeyi, alıcı dil becerisi, taklit yeteneği ve erken tanı ile erken müdahale. Erken yaşta başlayan ve yoğun davranışsal müdahale özellikle ABA içeren programlar en başarılı sonuçları vermektedir.

SOBE bu konuda kesin bir taahhütte bulunmamaktadır. Mezuniyet bazı çocuklar için mümkündür ancak bunun için erken tanı, yoğun ve nitelikli destek ile çocuğun bireysel potansiyelinin bir araya gelmesi gerekmektedir. Bu üç koşul aynı anda sağlandığında tanı kriterlerinden çıkış gerçekleşebilmekte ve SOBE bu süreçte belirleyici bir rol oynamaktadır.

İSTİHDAM MODELİ: TÜRKİYE'DE BİR İLK

SOBE'nin istihdam modeli 2021'de başlamıştır. İlk öğrencilerden ikiz kardeşler Elfa Lojistik'te istihdam edilmiştir.

Süreç; fabrikayı SOBE'ye taşıyarak başlamış, önce işveren protokolü ve saha keşfi, ardından istihdam sınıfında simülasyon, sabah kart basma, mola düzeni, iş güvenliği rutinleri ile sürmüştür. Birey hazır olduğunda gerçek iş hayatına geçiş ise iş koçunun ilk haftalarda tam zamanlı eşlik etmesiyle olmuştur. Böylece bireyin bağımsızlaşma süreci kademeli olarak ilerletilmiştir.

Vakıf bünyesinde eğitimini tamamlamış olan **11 mezun halihazırda aktif olarak istihdam edilmektedir**. Bu bireylerin 4'ü iş koçu desteğiyle, 7'si ise bağımsız olarak çalışma hayatını sürdürmektedir. Mezunların istihdam edildiği kurum ve kuruluşlar arasında **SOBE, Konbeltaş, KOSKİ, Elfa Lojistik, Konya Çimento ve Kentgross Market** yer almaktadır. Ayrıca, İŞKUR Destekli İstihdam Projesi kapsamında ek 2 istihdam daha sağlanmış durumdadır. Elde edilen bu veri, Türkiye genelinde istihdam edilen otizmliler bireylerin yaklaşık **%10'unu temsil etmektedir**.

Uygulanan istihdam modeli yalnızca işe yerleştirme faaliyetiyle sınırlı kalmamakta, yürütülen sistematik takip süreci sayesinde bireylerin ilgi ve yeteneklerinin keşfedilmesi de sağlanmaktadır. Bu kapsamda, süreç çıktılarının somut örnekleri olarak masa tenisinde Türkiye birinciliği elde eden veya bisiklet tamirciliğini profesyonel bir mesleğe dönüştürmeyi hedefleyen bireyler öne çıkmaktadır.

EĞİTMEN YETİŞTİRME : **10 YILDA 360+ OSB EĞİTMENİ**

SOBE, otizm uzmanlığına özgü hizmet içi eğitimler, sürekli süpervizyon döngüsü ve farklı disiplinlerin (özel eğitim, ergoterapi, dil terapisi, spor) bir arada çalışmasıyla sistematik bir eğitmen yetiştirme modeli oluşturmuştur. Selçuk Üniversitesi iş birliğiyle yürütülen Gölge Öğretmenlik Programı aracılığıyla üniversite öğrencileri saha deneyimi kazanmakta; bir kısmı mezuniyetin ardından kurumda göreve başlamaktadır.

Bu çalışmaya dahil olan eğitmenlerin %62'si SOBE'de çalışmaya başlamadan önce kendilerini OSB konusunda uzman görmez iken SOBE'de 1 sene çalışmayı tamamlamış olan eğitmenlerin hepsi şu an kendini uzman ya da uzmanlaşmaya yakın hissetmektedir. Aynı süreç uzmanlaşma isteğini de artırmakta; görüşmelerde bir kısım eğitmenin yüksek lisans veya doktora programlarına yöneldiği aktarılmıştır. SOBE, yüksek öğrenime devam etmek isteyen eğitmenlere de destek olmaktadır.

RAPORUN KAPSAMI

Bu rapor, SOBE Vakfı'nın 2016–2025 yılları arasında sunduğu eğitim, terapi ve istihdam destek hizmetlerini kapsamaktadır. Analizin odak noktası; vakıftan 1 ila 10 yıl arasında sürekli yararlanan bireyler, bu bireylerin aileleri ve onlarla çalışan eğitmenlerdir.

Raporun bu versiyonu aktif paydaş gruplarıyla yürütülen görüşmelere, anketlere ve odak grup çalışmalarına dayanmaktadır. SOBE'nin yürüttüğü kamuoyu farkındalığı çalışmalarının sosyal değeri bu raporun kapsamı dışında tutulmuştur.

PAYDAŞ KATILIMI

2016 - 2025
yılları arasındaki
çalışmaları kapsar.

1 - 10 yıl arası
sürekli yararlanan
bireyler odak alın-
mıştır.

Aileler
sürecin önemli bir
parçasıdır.

Eğitmenler
ve uzmanlarla
çalışan profesyo-
neller dâhildir.

KATILIMCI PROFİLLERİ

PAYDAŞ GRUBU	TANIM	KATILIM SAYISI
 Otizmli Bireyler (Çocuklar)	SOBE'nin eğitim hizmetlerinden yararlanan, OSB tanımlı bireyler. Analizin odak paydaş grubu.	 53
 Veliler / Bakım Verenler	Bireylerle birlikte yaşayan, günlük bakım ve destek sorumluluğunu üstlenen aile üyeleri.	 53
 Eğitmenler	SOBE'de eğitim hizmetlerini yürüten, bireylerin gelişim ve eğitim süreçlerinde görev alan eğitmenler.	 90
 Yönetim Kurulu	Vakfın stratejik yönetiminden sorumlu karar alıcılar.	 3
 İş birliği Yapılan Kurumlar	Selçuk Üniversitesi, Konya Büyükşehir Belediyesi ve istihdam ortakları gibi kurum ve kuruluşlar.	 3

Toplamda **202** katılımcı ile gerçekleştirilen görüşmeler, anketler ve odak grup çalışmaları bu raporun kapsamını oluşturmaktadır.

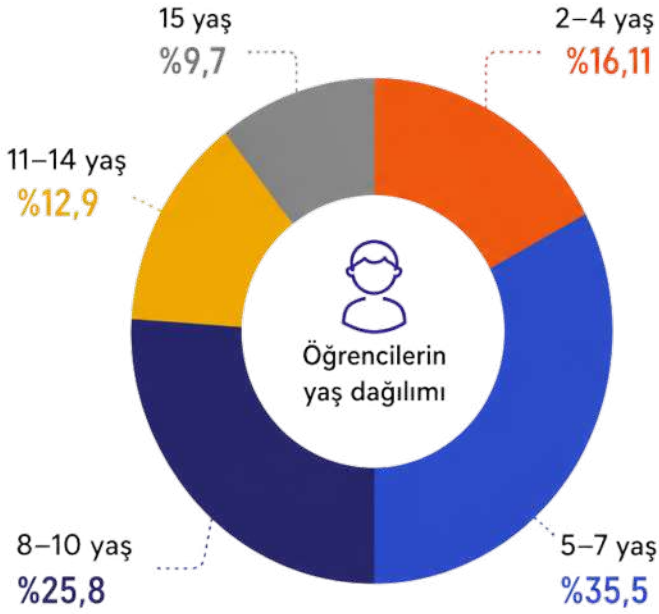

Veliler ve Çocuklar – n=53

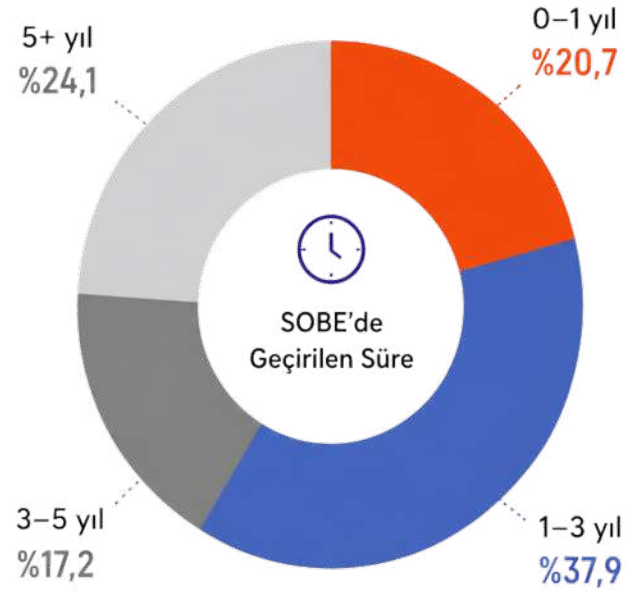
Görüşülen velilerin büyük çoğunluğunu anneler oluşturmaktadır. Çocukların yaş dağılımı **2-15** arasında yoğunlaşmakta; en büyük grup **5-7 yaş (%33)** ve **8-10 yaş (%24)** aralığındadır.

ÖĞRENCİLERİN YAŞ DAĞILIMI

SOBE'DE GEÇİRİLEN SÜRE

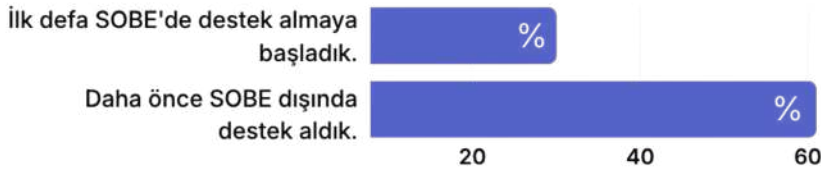

SOBE'de geçirilen süre açısından katılımcıların (veli ve çocuklar) %36'sı e az 3 yıldır SOBE'ye devam etmektedir. Uzun vadeli etki analizleri bu grup üzerinden okunmaktadır.

Haftalık katılım sıklığı ortalama 3,5 gün iken katılımcıların %36'sı haftanın 5 günü SOBE'ye devam etmektedir. SOBE'de burslu öğrenci oranı %53'tür. Bu analize katılan katılımcıların ise %33'ü burslu, %64'ü ücret ödeyerek faydalanmaktadır. Daha önce hiç destek almamış aile oranı %30; önceden başka kurumdan destek almış olanlar %61'dir. Şu an yalnızca SOBE'den destek alanların oranı ise %64'tür.

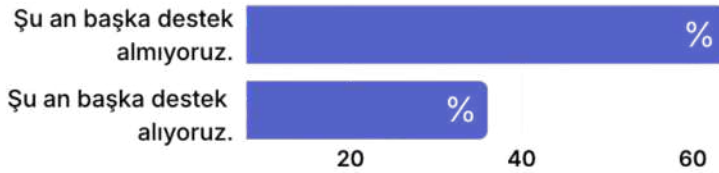
SOBE'DE DESTEK ALMA DENEYİMİ

Katılımcıların %61'i daha önce SOBE dışında da destek almış.

ŞU AN BAŞKA DESTEK ALIYOR MUSUNUZ?

Katılımcıların %64'ü şu an yalnızca SOBE'den destek alıyor.

Coğrafi dağılım, SOBE'ye erişimin ailelerin yaşam kararlarını nasıl etkilediğini göstermektedir: katılımcıların %12'si yalnızca SOBE hizmetlerine erişebilmek için bulunduğu ili değiştirmiş, 2 aile yurt dışından taşınmıştır.

"Biz görev icabı Sırbistan'daydık. Tanı aldıktan sonra Konya'ya tayin istedik. SOBE'ye başladıktan sonra sanki eğitime yeni başlamışız gibi oldu. Diğer yerde sanki hiç eğitim almıyormuşuz."
Veli 16.

EĞİTMENLER — N=90

Araştırmaya dahil edilen eğitim kadrosunun demografik yapısı, eğitim düzeyleri ve mesleki deneyimlerine ilişkin dağılımlar aşağıda detaylandırılmaktadır:

Cinsiyet Dağılımı: Katılımcıların %81'ini kadın, %19'unu ise erkek öğretmenler oluşturmaktadır.

Eğitim Düzeyi ve Mezuniyet Alanları: Katılımcıların %67'si lisans mezunuyken, %31'inin yüksek lisans mezuniyeti bulunmakta veya bu düzeyde eğitimi devam etmektedir. Görüşmeye katılan 20 eğitimciden 12'sinin yüksek lisans eğitimini sürdürmesi veya bu doğrultuda hazırlık yapması, akademik gelişim motivasyonunu göstermektedir. Mezuniyet alanları incelendiğinde; en büyük grubu Çocuk Gelişimi bölümü oluşturmakta; bunu BESYO/Antrenörlük, Okul Öncesi Öğretmenliği, Özel Eğitim Öğretmenliği ile Dil ve Konuşma Terapisi bölümleri takip etmektedir.

Kıdem Dağılımı: Kurumsal kıdem dağılımının görece dengeli bir yapı sergilediği görülmektedir. Katılımcıların %21'i bir yıldan az, %21'i 1-2 yıl, %32'si 3-4 yıl, %26'sı ise 5 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahiptir.

Kurumsal Deneyim: Eğitimcilerin %57'si için SOBE ilk iş yeri olma özelliği taşımaktayken; %43'lük bir kesim ise daha önce farklı kurumlarda görev almış olup, SOBE'yi karşılaştırmalı olarak değerlendirme imkanına sahip bulunmaktadır.

MEZUNİYET ALANLARI

Çocuk Gelişimi
(En büyük grup)

**BESYO /
Antrenörlük**

**Okul
Öncesi**

**Özel
Eğitim**

**Dil ve Konuşma
Terapisi**

CİNSİYET DAĞILIMI

%81
Kadın

%19
Erkek

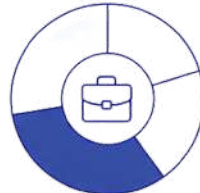
ÖĞRENİM DÜZEYİ

● **%67**
Lisans
● **%31**
Yüksek lisans
mezunu veya
devam ediyor.

KIDEM DAĞILIMI

○ **%21** 1 yıldan az
○ **%21** 1 - 2 yıl
● **%32** 3 - 4 yıl
○ **%26** 5 yıl ve üzeri

%57

Eğitmenler için
SOBE ilk iş yeridir.

%43

Eğitmenler daha önce
başka kurumlarda
çalışmış olup SOBE'yi
karşılaştırmalı olarak
değerlendirmektedir.

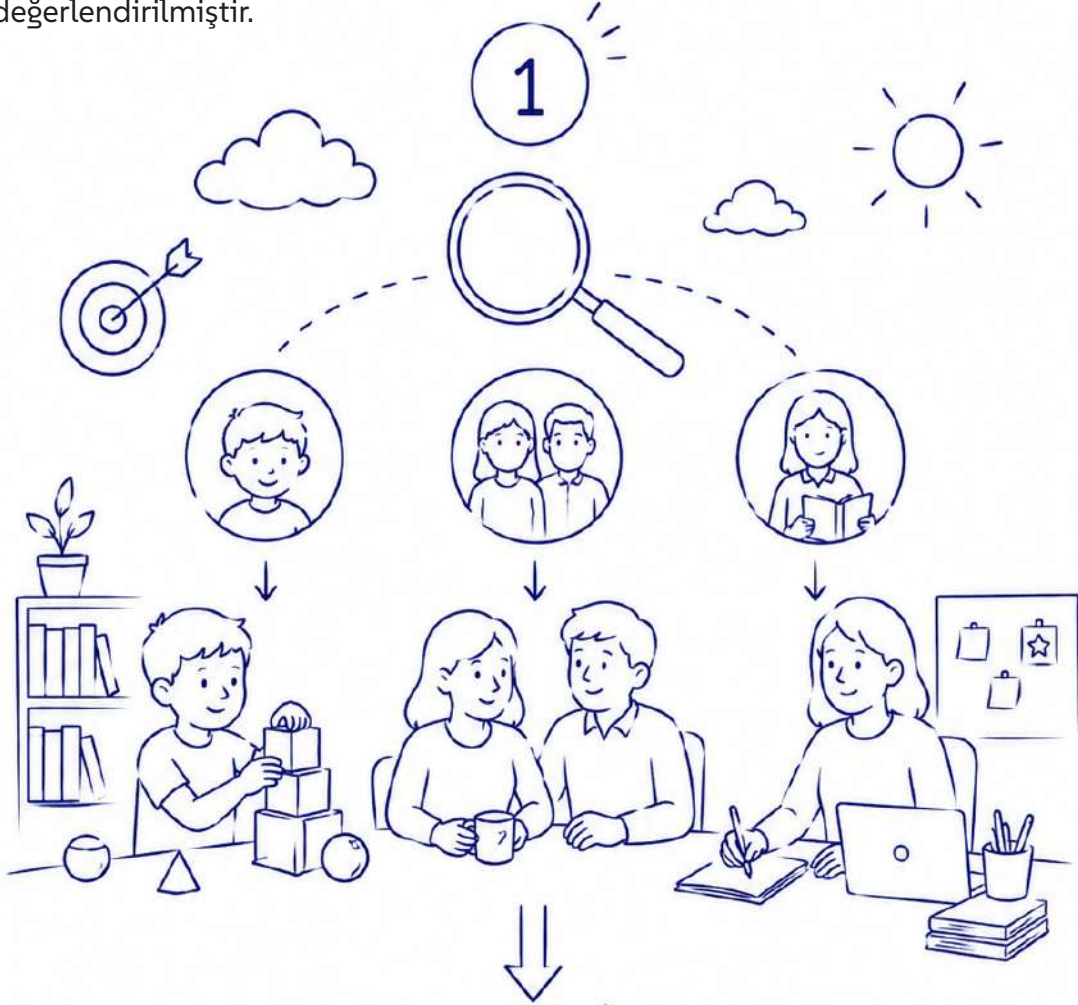

12 / 20

Görüşmeye katılan 20
eğitimciden 12'si yüksek
lisans yapıyor ya da yap-
ma hazırlığında.

SOBE İLE YAŞANAN DEĞİŞİMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

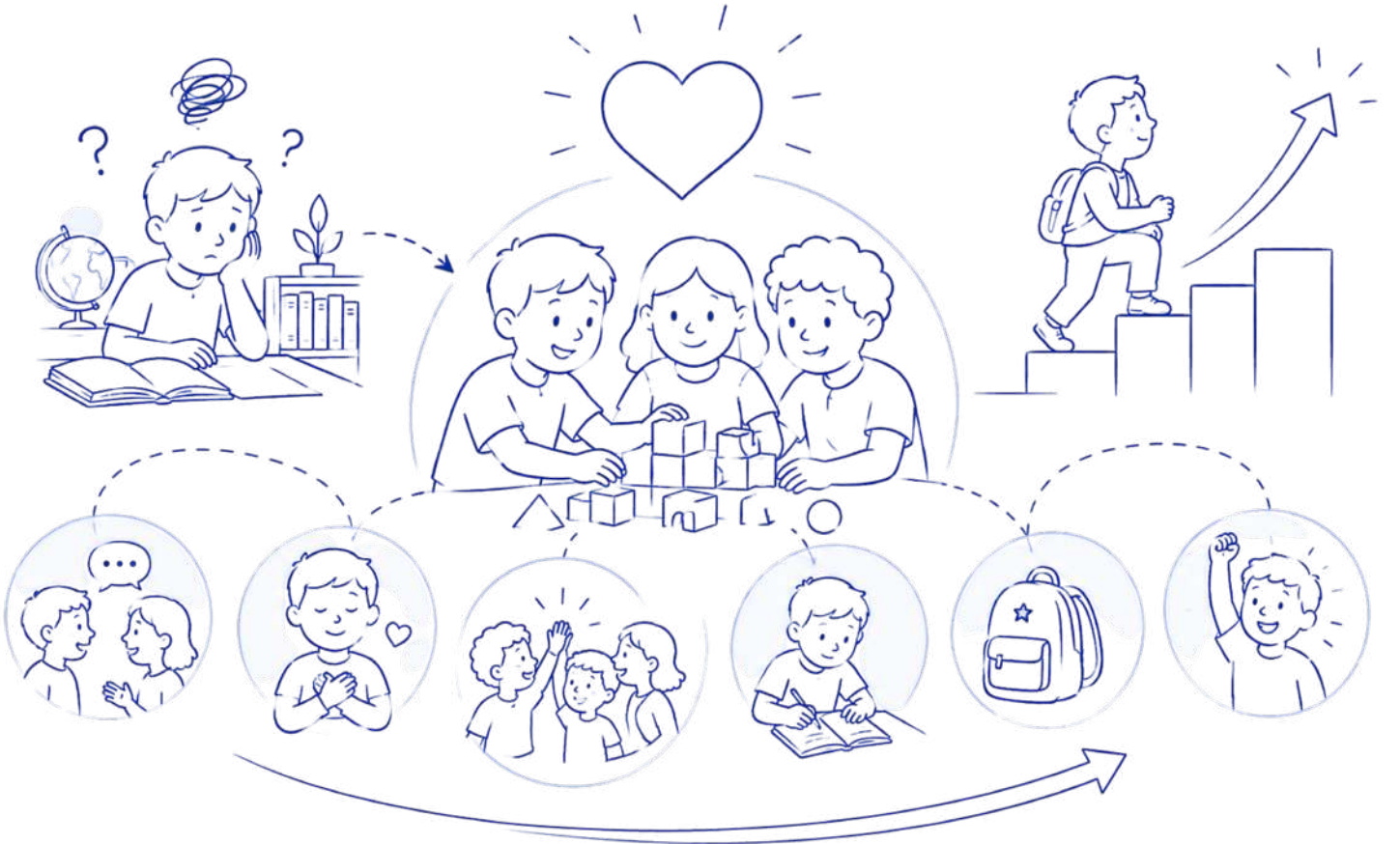
Bu çalışma kapsamında iki aşamalı bir değerlendirme süreci benimsenmiştir. İlk aşamada, paydaşlar nezdinde ortaya çıkan çıktılar ve sonuçlar ele alınmış; SOBE bağlamında çocukların hangi becerileri geliştirdiği, bakım verenlerin hangi alanlarda fayda sağladığı ve öğretmenlerin hangi yönlerde güçlendiği değerlendirilmiştir.

İkinci aşamada ise bu çıktı ve sonuçların paydaşların yaşamları üzerindeki etkileri, Yatırımın Sosyal Getirisi (SROI) metodolojisi kullanılarak analiz edilmiştir.

Paydaş	İyi Tanımlanmış Sonuç	Alt Değişimler
Çocuklar	ITS-Ç1 İletişim Gelişimi ve Duygusal Rahatlık ↑ Pozitif	→ Kendini sözlü veya alternatif iletişim yollarıyla ifade edebilme becerisinin artması → Başkalarıyla iletişim başlatma ve iletişime yanıt verme becerisinin gelişmesi → Sosyal etkileşimlerin artması ve içine kapanıklığın azalması → İstek ve ihtiyaçların ifade edilebilmesiyle birlikte davranış sorunlarının azalması → Çocuğun kendini daha sakin ve güvende hissetmesi
	ITS-Ç2 Günlük Yaşam Becerileri ve Bağımsızlık ↑ Pozitif	→ Yemek yeme ve temel ihtiyaçlarını daha bağımsız karşılayabilme → Beklemeyi öğrenme – trafik, sıra, talep erteleme → Günlük rutinleri bağımsız yerine getirebilme (diş fırçalama, giyinme) → Spor aracılığıyla özgüven ve fiziksel gelişim kazanımı → Kamusal alanlarda uyumlu davranabilme → Uzun vadede istihdam veya üretken rol üstlenme potansiyelinin artması

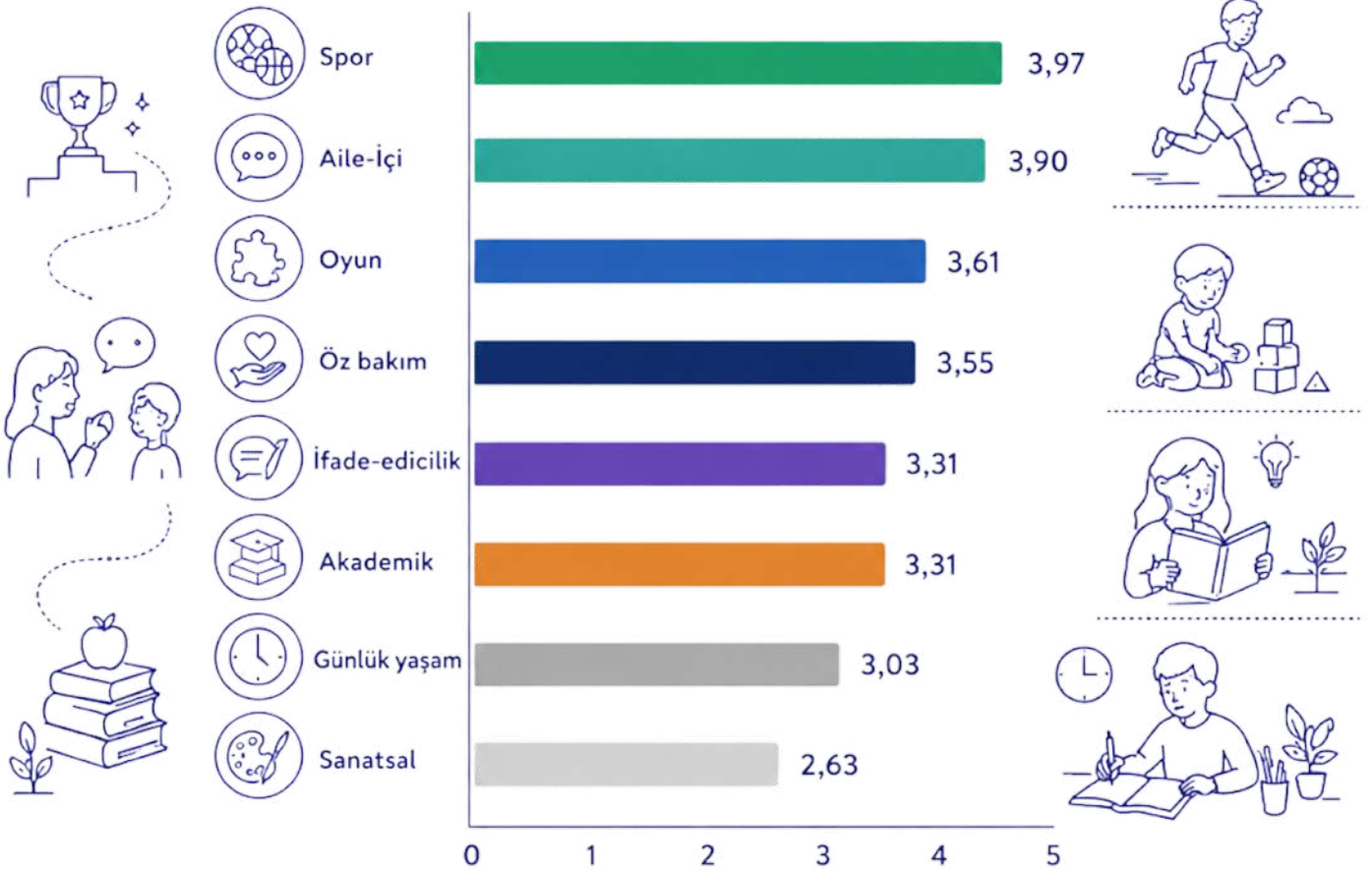
Paydaş	İyi Tanımlanmış Sonuç	Alt Değişimler
Eğitmenler	İTS-E1 Mesleki Yetkinlik Kazanımı ↑ Pozitif	→ ABA yöntemi ve otizm profilini derinlemesine kavrama → Kriz anında soğukkanlı ve etkili müdahale edebilme → Her çocuk için bireyselleştirilmiş program geliştirme ve materyal üretme → Süpervizyon geri bildirimlerini yapıcı olarak değerlendirme → İş piyasasında güçlü bir referans ve kariyer değeri kazanma
	İTS-E2 Duygu Düzenleme ve Esneklik Yetkinliği ↑ Pozitif	→ Yavaş ilerlemeyi sabırla karşılayabilme ve küçük kazanımları değerli bulma → Umut yitirmeden uzun vadeli bakış açısıyla çalışabilme → Duygusal yükü mesleki çerçevede tutabilme — profesyonel bakış açısı → Aile bireylerini ve yakın çevreyi daha sabırlı karşılayabilme
	İTS-E3 Empati ve Toplumsal Farkındalık ↑ Pozitif	→ Otizmi ve nörogelişimsel farklılıkları derinlemesine anlama → Dışarıda karşılaştığı durumlarda aileye bilgi ve yönlendirme verebilme → Aile, arkadaş ve akraba çevresine otizm farkındalığı aktarma → Sosyal çevreye dolaylı toplumsal etki (eğitmen başına 5–10 kişi)
	İTS-E4 Mesleki Tatmin ve Kariyer Gelişimi ↑ Pozitif	→ İş tatmininin maddi gelirin önüne geçmesi — bilinçli bir kalma kararı → Kurumsal aidiyet ve SOBE kimliğiyle özdeşleşme → SOBE deneyiminin iş piyasasında güçlü bir referans oluşturması → Yüksek lisans ve ikinci uzmanlık programlarına yönelim → Geçici düşünenlerin süreç içinde kalıcı çalışanlara dönüşmesi
	İTS-E5 Fiziksel ve Psikolojik Yorgunluk Riski ↓ Negatif	→ Fiziksel sorunlar — bel, boyun, ses teli yıpranması → Psikolojik yıpranma ve tükenmişlik hissi → Maddi zorlanma — ücret-iş yükü dengesizliği → İş-özel hayat geçişinde güçlük ve enerji tükenmesi

OSB TANILI, SOBE'DE EĞİTİM / TERAPİ ALAN ÇOCUKLAR İÇİN YAŞANAN DEĞİŞİMLER

SOBE hangi becerilerin ne derece gelişmesine katkı sağlıyor?

Beceri Profili — Bakım Veren Değerlendirmesi

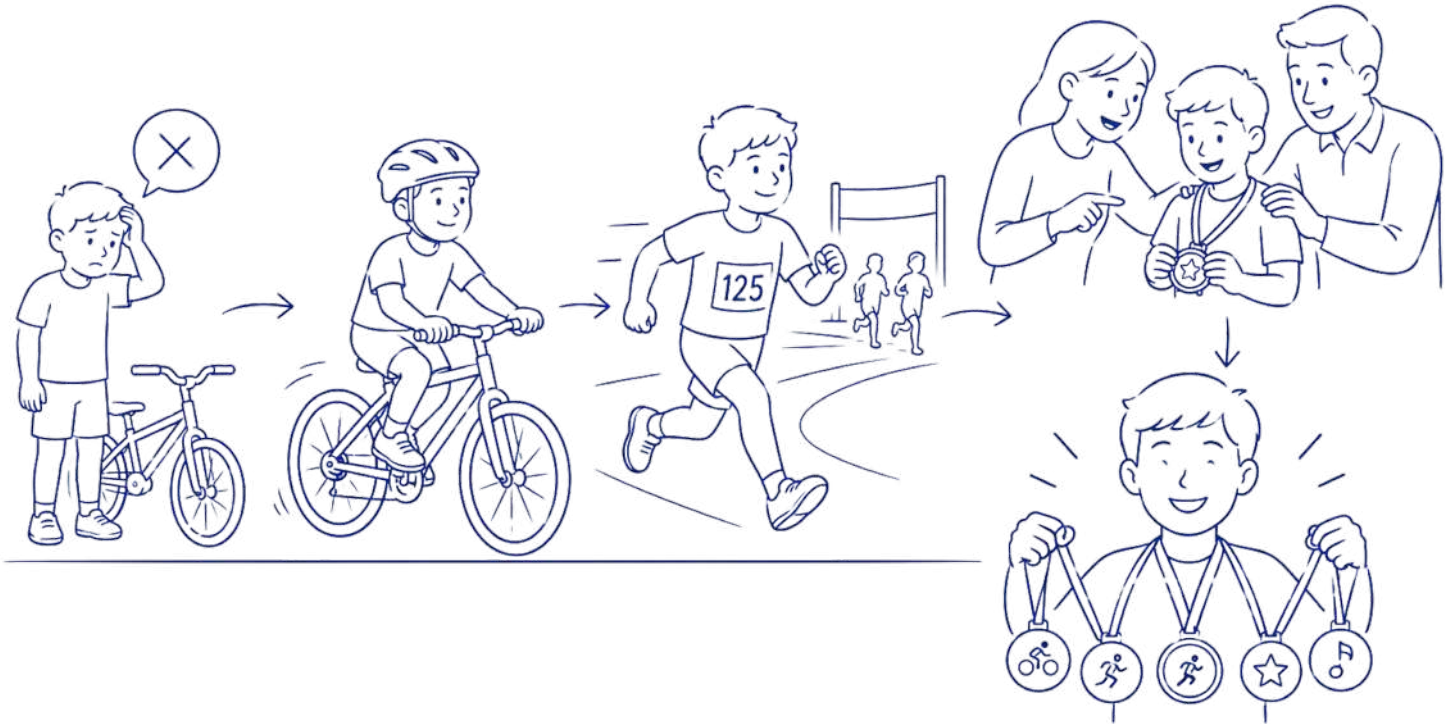
Veliler ve öğretmenler çocuklarının SOBE sürecinde hangi becerilerde ne ölçüde gelişim gösterdiğini 1–5 üzerinden değerlendirmiştir. **En yüksek puan alan alanlar sırasıyla: Spor (3,97), Aile içi dil (3,90), Oyun (3,61), Öz bakım (3,55), Uyumsal beceriler (3,50), İfade edici dil (3,31), Akademik (3,31), Günlük yaşam (3,03), Sanatsal (2,63).**

Spor öğrencilerin sadece fiziksel gelişimine değil dil becerileri gibi farklı alanlarda da katkı sağladığı görülmektedir. Veliler sporun bu faydasını üç düzeyde aktarmaktadır: **kuruma bağlılık ve motivasyon artışı, fiziksel gelişim, özgüven ve iletişim gelişimine katkı.** Veliler tarafından sporun katkıları aynı zamanda bireysel yeteneklerin keşfedilmesini sağlamıştır. Masa tenisinde Konya birincisi olan, atletizmde madalya kazanan öğrenciler bu sürecin somut çıktılarıdır.

Spor en faydalı bulunan bileşen olsa dahi nihai etki değildir. Analizin diğer bölümleri sporun bu denli etkili olmasının yarattığı değişimlere odaklanmaktadır. Örneğin spor ile özgüven kazanan bir çocuk kendini daha rahat ifade edebilmekte, ifade edebildikçe problem davranışları azalmakta (küçük bir grup için ise artmaktadır) veya sosyal ortamlarda daha rahat hissetmeye dolayısıyla başka çocuklar ile oyun oynayabilmeye, oyun kurabilmeye başlamıştır. Spor faaliyetleri ayrıca disiplin, bekleme, yönergeleri alma konularında destek olmuş, çocukların kolayca gözlemlenemeyecek ilgi alan ve eğilimlerini ortaya çıkartılmasında bir araç olmuştur.

Alıcı dil, veliler tarafından diğer gelişimlerin kapısını açan temel kazanım olarak tanımlanmaktadır. Çocuk “duymaya” başladığında hem davranış sorunları azalmış hem de diğer becerilere zemin hazırlanmıştır.

Oyun becerisindeki ilerleme ise iki boyutta değerlendirilmiştir: Çocuğun kendi başına vakit geçirebilmesi/ oyun oynayabilmesi ve akranlarıyla ilk kez veya daha ileri seviyede etkileşim kurması. Oyun aynı zamanda görüşmelerde en sık dile getirilen yapısal eksikliğe de işaret etmektedir. Bazı veliler oyun terapisi veya oyun odası talebini açıkça dile getirmiş, çocukların kendi aralarında sosyalleşebileceği alan, terapi, atölyelerin ihtiyacının altını çizmiştir.

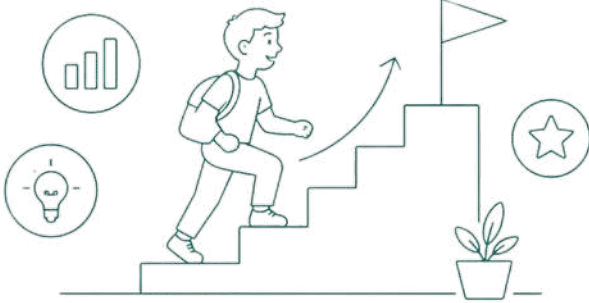
“Dört madalyamız var. Bisiklet süremiyordu, artık bisiklet sürüyor. Koşuya katılıyor. Yeteneği neredeyse onu keşfettiler, onun üzerine gidiyorlar.”

Veli 18.

BAKIM VERENLERİN GENEL MEMNUNİYETİ

8,08/10

SOBE Genel Memnuniyeti

8,15/10

Çocuğun Gelişimine Dair Genel Memnuniyeti

SOBE faaliyetleri ile OSB tanıli çocuklarda hangi nihai değişimlere neden oluyor?

Görüşme ve anket bulguları, SOBE sürecinin OSB tanıli çocuklarda iki temel alanda anlamlı değişimler yarattığını ortaya koymaktadır. Birincisi iletişim gelişimi ve duygusal rahatlaktır. **Velilerin %94'ü bu alanda somut bir değişim bildirmiş; anket ölçümünde ortalama puan 3,86'dan 7,97'ye yükselmiştir.** Bu değişim yalnızca dil kazanımıyla sınırlı kalmayıp sosyal etkileşim, öğrenmeye açıklık ve duygusal rahatlık gibi alanlara da yansımaktadır. İkincisi günlük yaşam becerileri ve bağımsızlıktır.

Katılımcıların %92'si bu alanda ilerleme bildirmiş; ortalama puan 3,41'den 7,90'a çıkmıştır.

Beklemeyi öğrenmekten kamusal alanlarda uyumlu davranabilmeye, günlük rutinleri bağımsız yerine getirmekten spor aracılığıyla yetenek keşfetmeye uzanan geniş bir değişim yelpazesi belgelenmiştir. Her iki alandaki değişim her çocuk için aynı biçimde gerçekleşmemiş, kişisel başlangıç noktasına ve SOBE'de geçirilen süreye göre önemli farklılıklar gözlemlenmiştir.

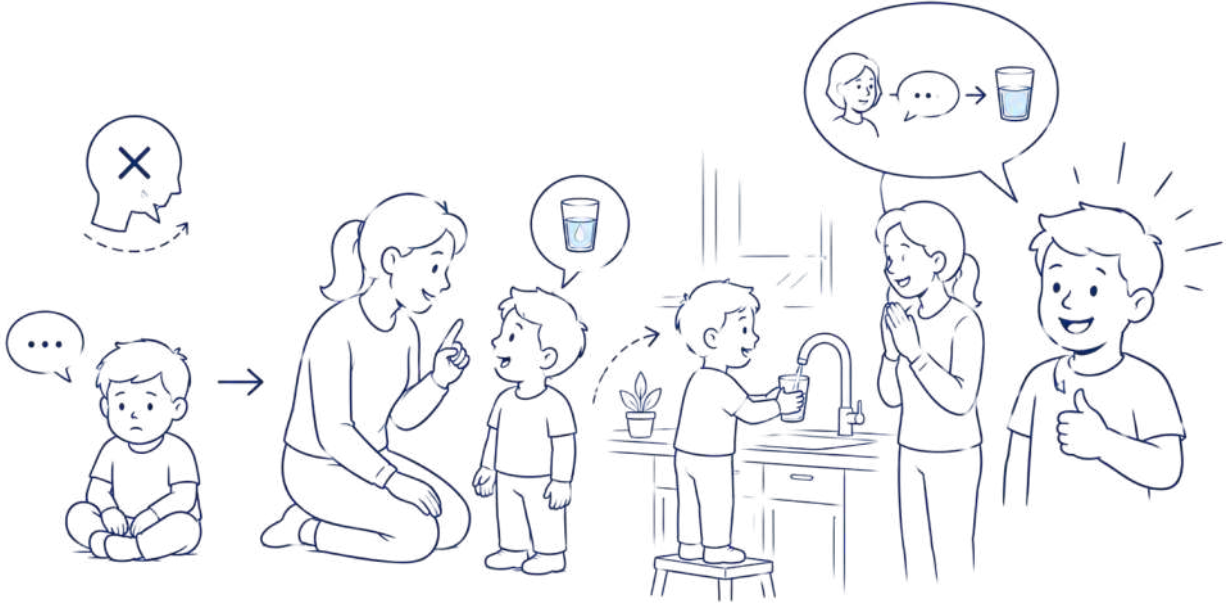
İyi Tanımlanmış Sonuç	Önem	Önce	Şimdi	ΔArtış
 İletişim gelişimi ve duygusal refah	8,69/10 ★★★★☆ 	3,86 	7,97 	+4,11
 Günlük yaşam becerileri ve bağımsızlık kazanımı	8,55/10 ★★★★☆ 	3,41 	7,90 	+4,49

İLETİŞİM GELİŞİMİ VE DUYGUSAL RAHATLIK

- Kendini sözlü veya alternatif iletişim yollarıyla ifade edebilme becerisinin artması,
- Başkalarıyla iletişim başlatma ve iletişime yanıt verme becerisinin gelişmesi,
- Sosyal etkileşimlerin artması ve içine kapanıklığın azalması,
- İstek ve ihtiyaçların ifade edilebilmesiyle birlikte davranış sorunlarının azalması,
- Çocuğun kendini daha sakin ve güvende hissetmesi.

“Zaten daha öncesinde çocuk anneannesini falan tanımıyordu. Kapı çalmış, baba gelmiş, abi gelmiş. Benden başka kimseyi bilmeyen bir çocuktur. O kadar duvar gibi, hani o fanus diyorlar ya fanustaki çocuktur o.”

“3,5 yaşındaki çocuk, anne su bitmiş diyor artık. Mutfığa gidiyoruz, bana su doldur cümlesi kuruyor. Sıfır kelimeden buraya geldik.”

Süre-etki ilişkisi: SOBE'ye bir seneden az devam eden aileler iletişim & çocuklarının rahatlaması değişiminde 2 puan artış olduğunu söylerken 5 yıl ve üzeri devam eden bakım verenler bu değişimin en az 6 puan arttığını belirtti. Yani, çocukların iletişim becerileri, çocukların kendilerini ifade etmeleri, ifade ederek duygusal refahının artması SOBE'ye devam süresi ile doğru orantılı.

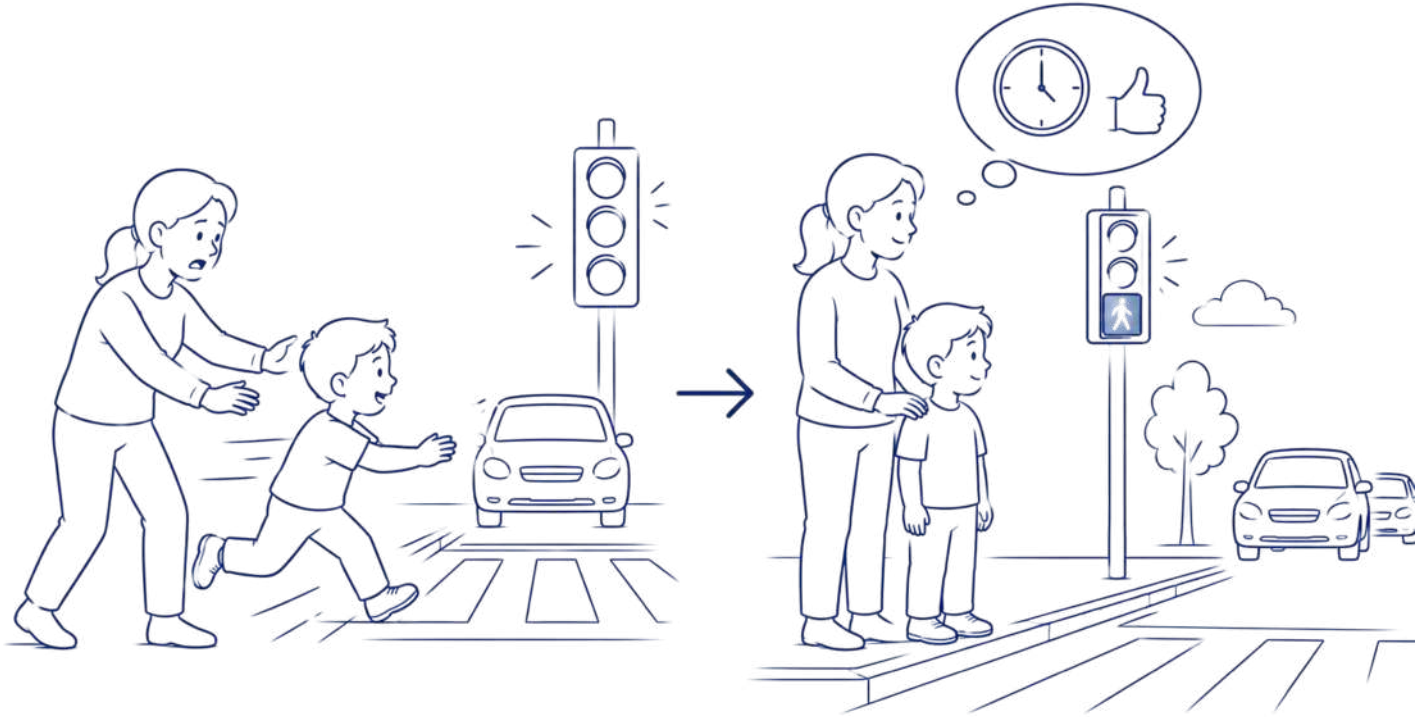
Yaş-etki ilişkisi: U-şekilli bir pattern gözlemlenmiştir. En küçük (2-4 yaş) ve en büyük (11+ yaş) gruplar en yüksek değişimi yaşayan gruplardır. Süre - yaş ilişkisi şunu göstermektedir

- erken yaşta müdahalenin önemi
- uzun ve kesintisiz destek mekanizmalarının önemi.

İletişim, ifade becerileri ve buna bağlı arta SOBE'den en büyük faydayı gören gruplar: erken yaşta başlamış (4 yaş ve öncesi) ve SOBE'ye en az 6 senedir devam eden çocuklar.

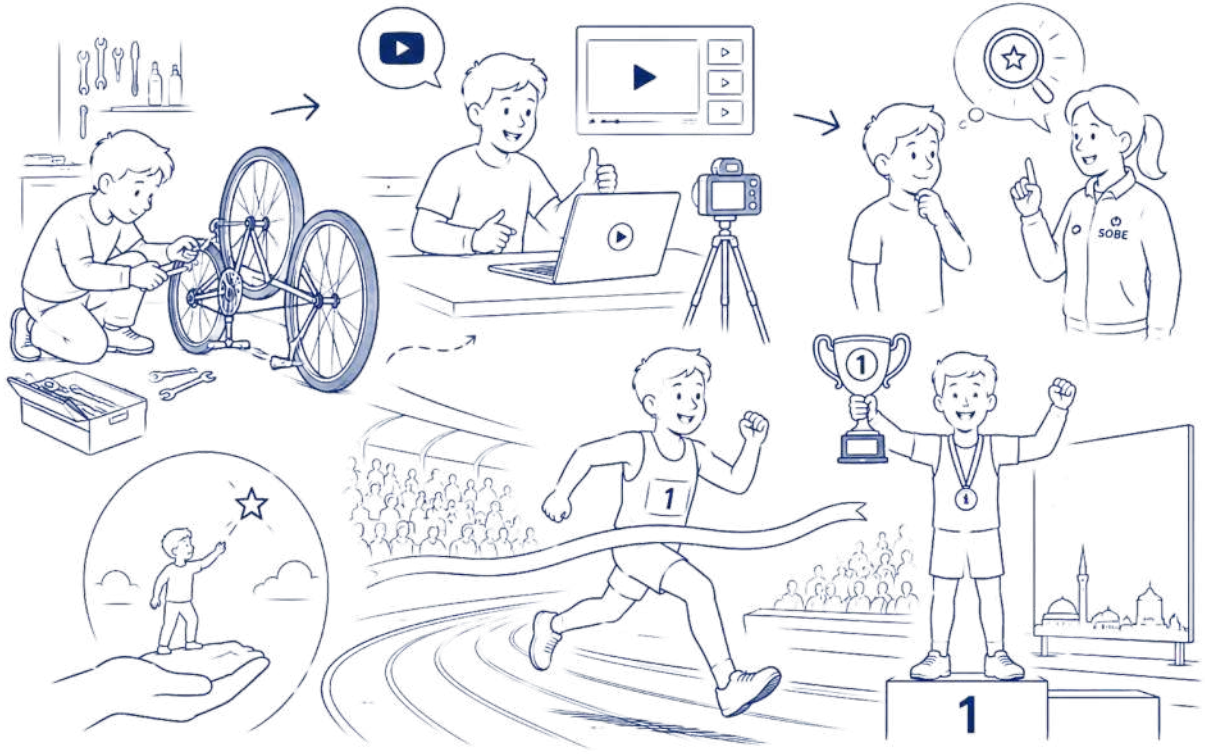
GÜNLÜK YAŞAMDA ESNEK BAĞIMSIZLIK

- Yemek yeme ve temel ihtiyaçlarını daha bağımsız karşılayabilme,
- Beklemeyi öğrenme — trafik, sıra, talep erteleme,
- Günlük rutinleri bağımsız yerine getirebilme (diş fırçalama, giyinme),
- Spor aracılığıyla özgüven ve fiziksel gelişim kazanımı,
- Kamusal alanlarda uyumlu davranabilme,
- Uzun vadede istihdam veya üretken rol üstlenme potansiyeli.

“Beklemesini öğrendi. Kendini yola atmıyordu, artık beklenmesi gerektiğini biliyor. Trafik daha iyi oldu.”

Veli 13. — 2 yıl kıdem, çocuğu 7 yaşında

“Bisiklet tamir eden, kendine YouTube kanalı açan bir çocuk oldu. SOBE bu çocukta kabiliyeti keşfetti, atletizmde Konya birincisi oldu.”
Veli 6. — 9 yıl kıdem, çocuğu 14 yaşında

Burslu aileler daha yüksek değişim bildirmiştir: burslu grupta ortalama $\Delta +5,18$ puan artış varken burssuz grupta bu artış $\Delta +3,88$ puandır.

Hiç destek almamış aileler SOBE'nin bu değişimdeki etkisini %75 olarak ifade ederken önceden başka destek almış aileler atfı daha düşük tutmaktadır (%59,4).

İyi Tanımlanmış Sonuç	Önem	Önce	Şimdi	Δ Artış
 Tanı yönetimi ve ebeveyn yetkinliği	8,97/10 ★★★★☆ 	3,81 	8,48 	+4,67
 Günlük yaşam refahı ve sosyal katılım	8,07/10 ★★★★☆ 	3,39 	7,90 	+4,51

SOBE faaliyetleri ile bakım verenlerde hangi değişimlere neden oluyor?

Velilerin yaşadığı değişimler çocuklardaki gelişimlerle bağlantılı olmakla birlikte bakım verenlerin kendi hayatlarında da bağımsız dönüşümler gerçekleştiği görülmüştür. Dört boyut içinde en yüksek önemi verilen ve en kalıcı bulunan alan tanı yönetimi ve ebeveyn yetkinliği- dir (8,97/10, %59 kalıcı). Veliler otizmi anlamak, doğru müdahaleleri öğrenmek ve “elimden geleni yapıyorum” hissine ulaşmak konusunda belirgin bir dönüşüm aktarmıştır. Bu değişim, büyük ölçüde SOBE’nin güvenilir ve çok disiplinli yapısından beslenmektedir — veliler artık tek bir terapistin yeterliliğini sorgulamak yerine sisteme güvenebilmektedir. Günlük yaşam refahı ve sosyal katılım boyutunda ise çocuğun kazandığı bağımsızlıkla birlikte bakım yükünün azaldığı, kamusal alanlara çıkmanın kolaylaştığı ve sosyal hayata yeniden katılımın mümkün hale geldiği bildirilmiştir. Bu değişim her veli için gerçekleşmemiş ancak gerçekleştiği durumlarda “asosyal olduk” noktasından misafir ağırlamaya, markete rahatça girmeye, kendine zaman ayırabilmeye uzanan anlamlı bir dönüşümü temsil etmektedir.

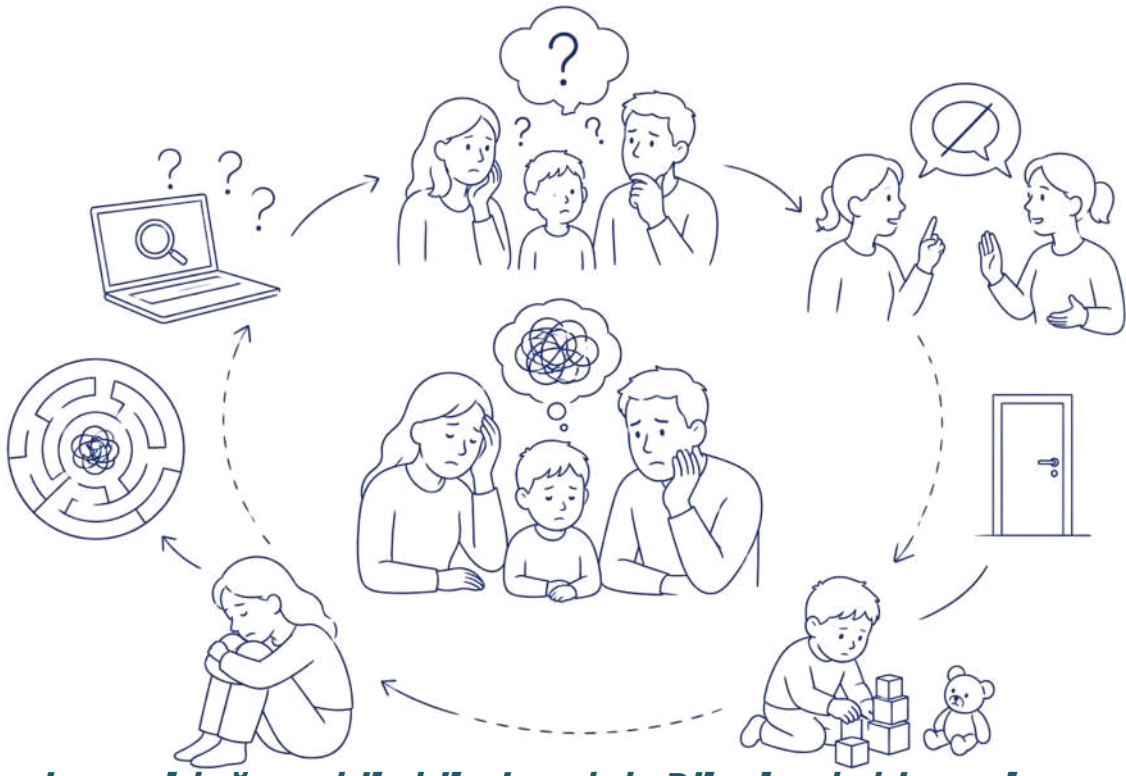
Tanı Yönetimi ve Ebeveyn Yetkinliği

- Otizm hakkında bilgi ve farkındalık kazanımı
- Tanı süreciyle başa çıkabilme ve kabullenme
- SOBE’de öğrenilen yöntemleri evde uygulayabilme
- Ebeveynlik rolünde kendini daha yetkin hissetme
- ‘Çocuğum için elimden geleni yapıyorum’ vicdani rahatlığı

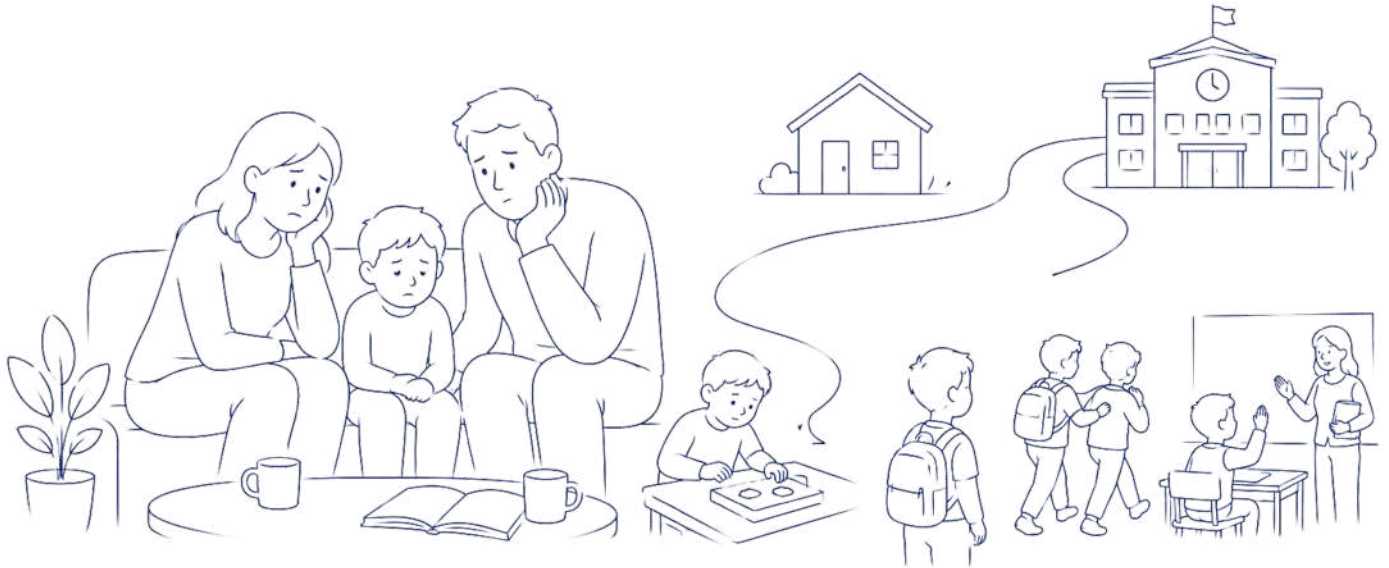

“Takıntılarımız vardı ama her takıntıya bir çözüm buldular. Biri gitti biri geldi her seferinde mücadeleyi o kaybetti, biz kazandık. Öncesinde yolu bilmediğim için farkında olmadan davranışları pekiştirmişim. SOBE o noktada bize ışık oldu, rehber oldu.”

Veli 6.

“Otizmin ne olduğunu bile bilmiyorduk. Bilenler de bize anlatmıyorlardı. O kadar çok kısır döngüdeydik ki yani çaresizliğin içerisinde kıvranıp duruyorduk.”

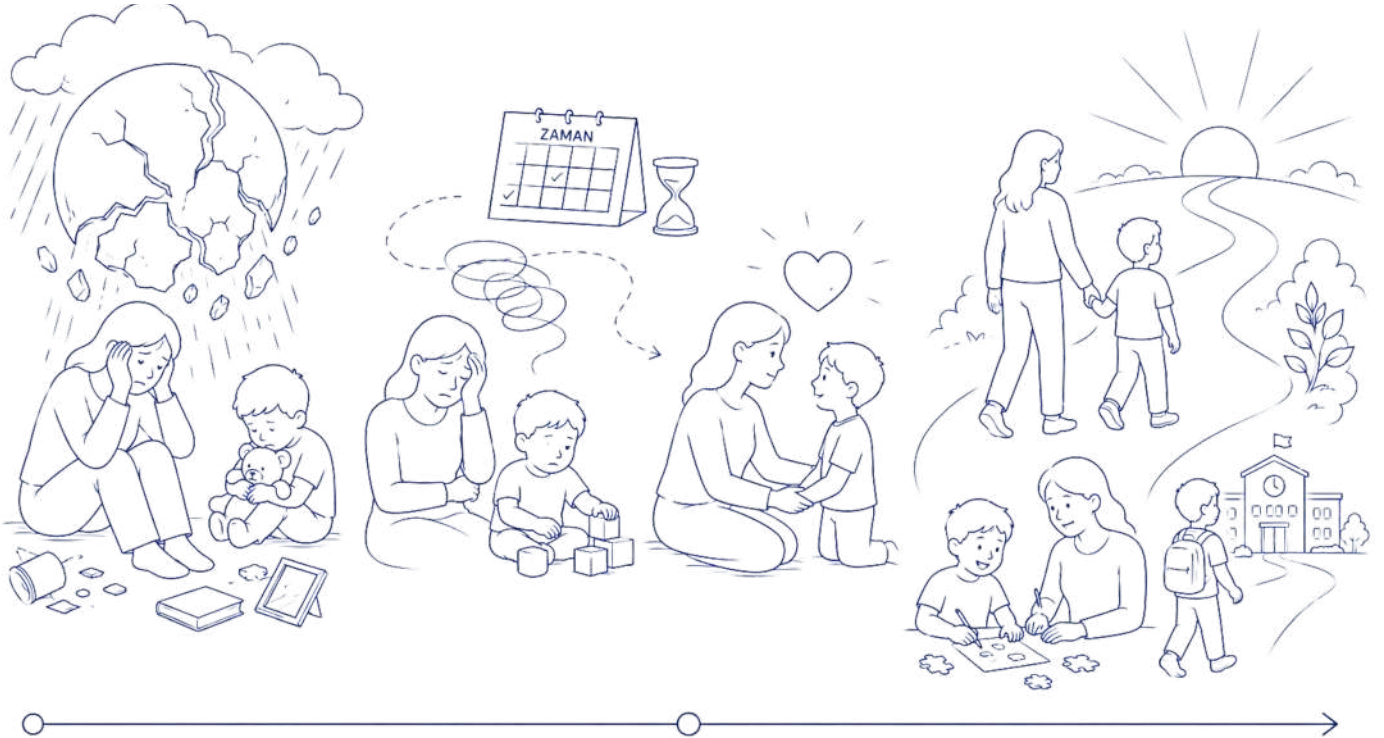
“Çok karamsardık. Ne yapacağımızı bilmiyoruz. Daha da ağırlaşır mı? Daha mı kötü olur? Nasıl olacak? Sonuçta bu hep evde kalmayacak çocuk, okul süreci olacak.”

Veli 17.

“Ne yapacağımı bilmiyordum çocuğuma karşı. Ama sonra uyum sağlamaya başladım. Eğitimine göre hareket etmeye başladık, bu beni mutlu ediyordu. Çünkü çocuğum mutlu oluyordu.”

Veli 9.

“Kesinlikle kabullenme süreci en büyük değişim. Bu yaklaşık 2-3 yıl sürdü. İlk başta dünyanın başınıza yıkılmış gibi hissediyorsunuz. Ama kabullendikten sonra her şey daha kolay ilerliyor.”

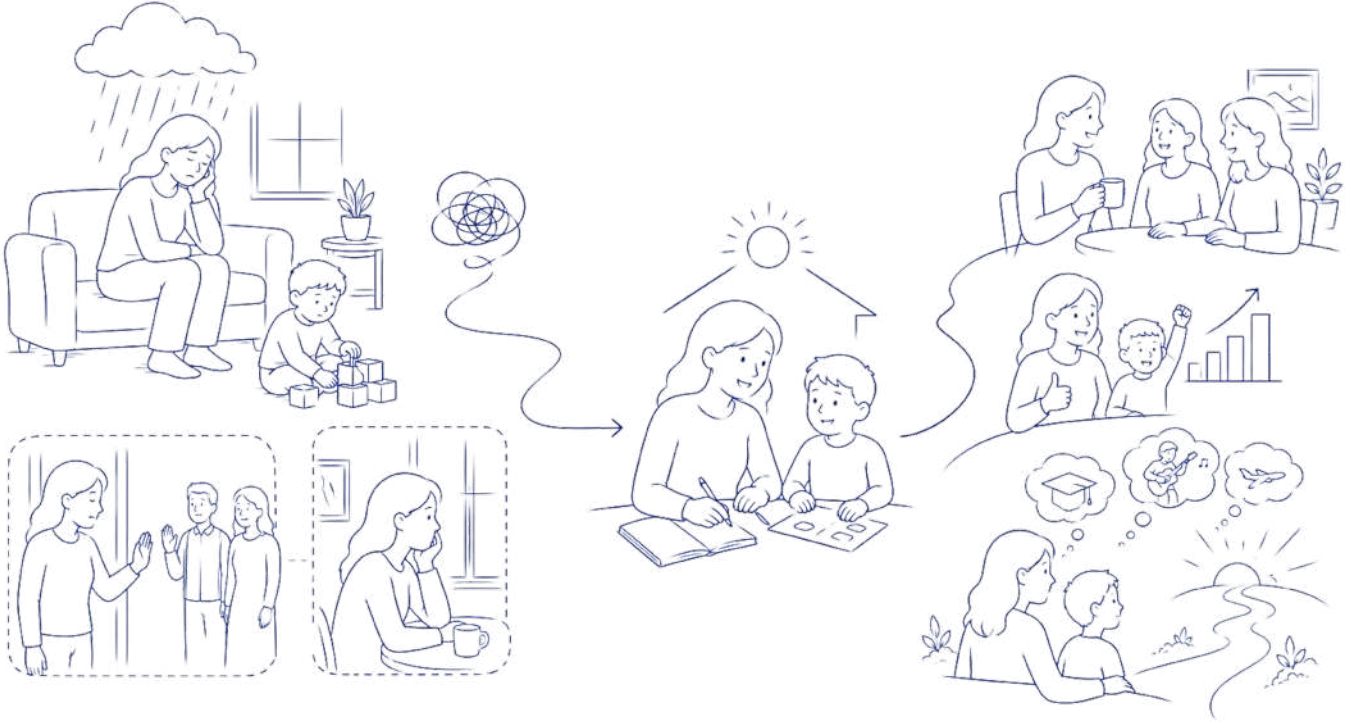
Veli 7.

Bu değişim, anketle ölçülen dört boyut içinde hem en önemli hem en kalıcı hem de en büyük değişimin yaşandığı alandır.

Sık katılımın etkisi güçlüdür: haftalık katılım günü ile bu değişim arasında $r=0,457$ ($p<0,05$) korelasyon ölçülmüştür.

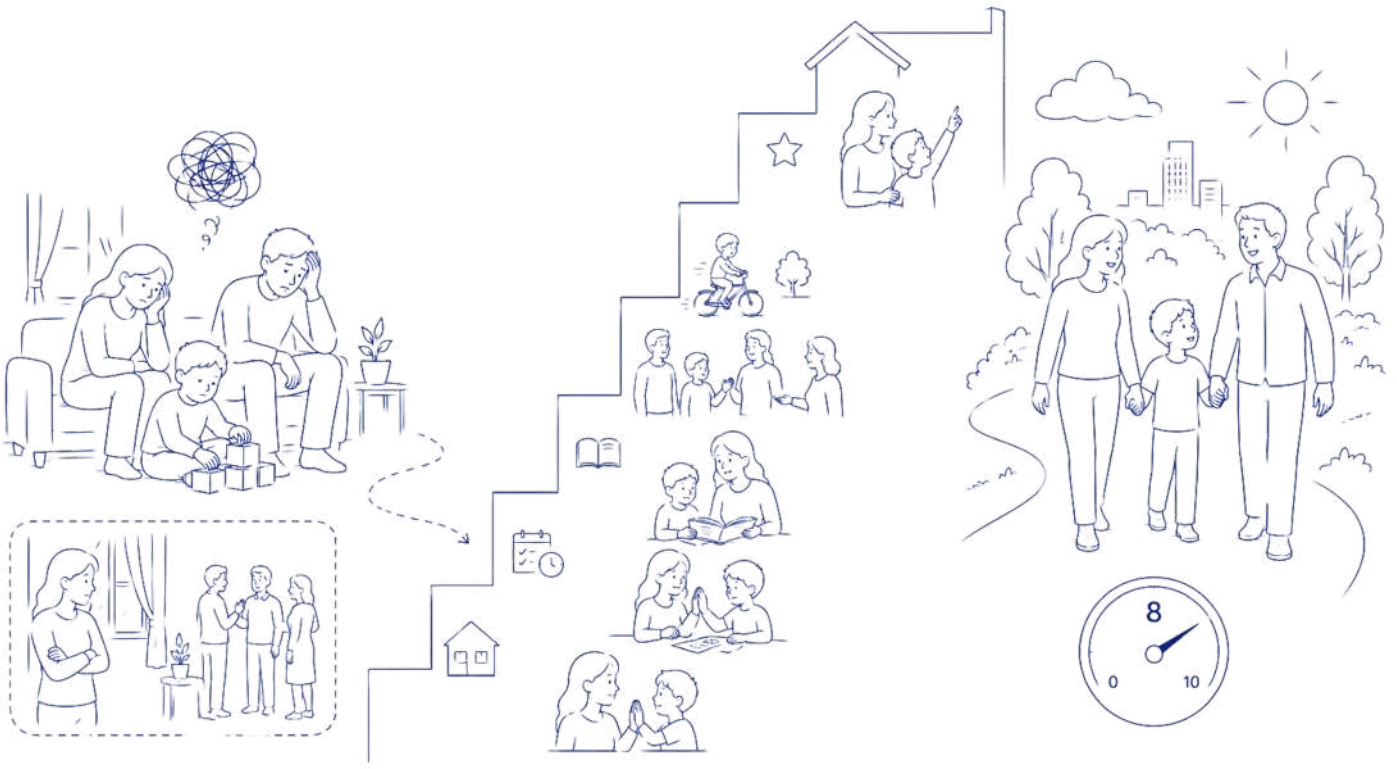
Günlük Yaşam Refahı ve Sosyal Katılım

- Bakım yükünün azalması ve günlük işlere daha fazla zaman kalması
- Kamusal alanlara (market, AVM, toplu taşıma) rahat çıkabilme
- Sosyal hayata yeniden katılım — misafir ağırlama, akraba ziyareti
- Kendine zaman ayırabilme (hobi, kişisel gelişim)
- SOBE’de diğer velilerle dayanışma ve yalnızlığın azalması
- Genel psikolojik iyilik hali ve gelecek umudunun güçlenmesi

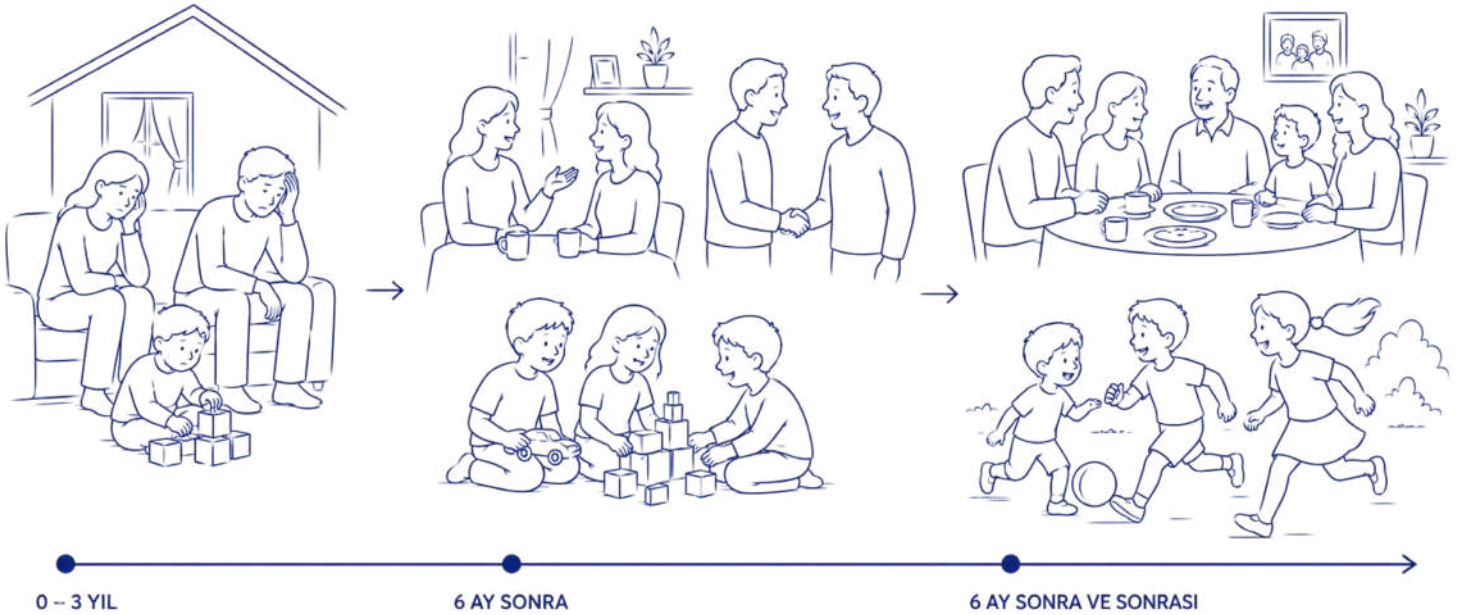

“Eskiden psikolojik olarak depresyondaymışım. Yani kendimi şimdi SOBE’den aldığım eğitimler de fark ediyorum ki kendimi bile dinlememişim. Misafir çağırıyordum, yalnızlaşmış, izole olmuşum. Ama çocuk ilerleme oldukça siz de özgüven geliyor. Yaşama olan inancı artıyor. Çocukla ilgili hayallerim arttı.”

Velî 6. — 9 yıldır SOBE’ye devam ediyor.

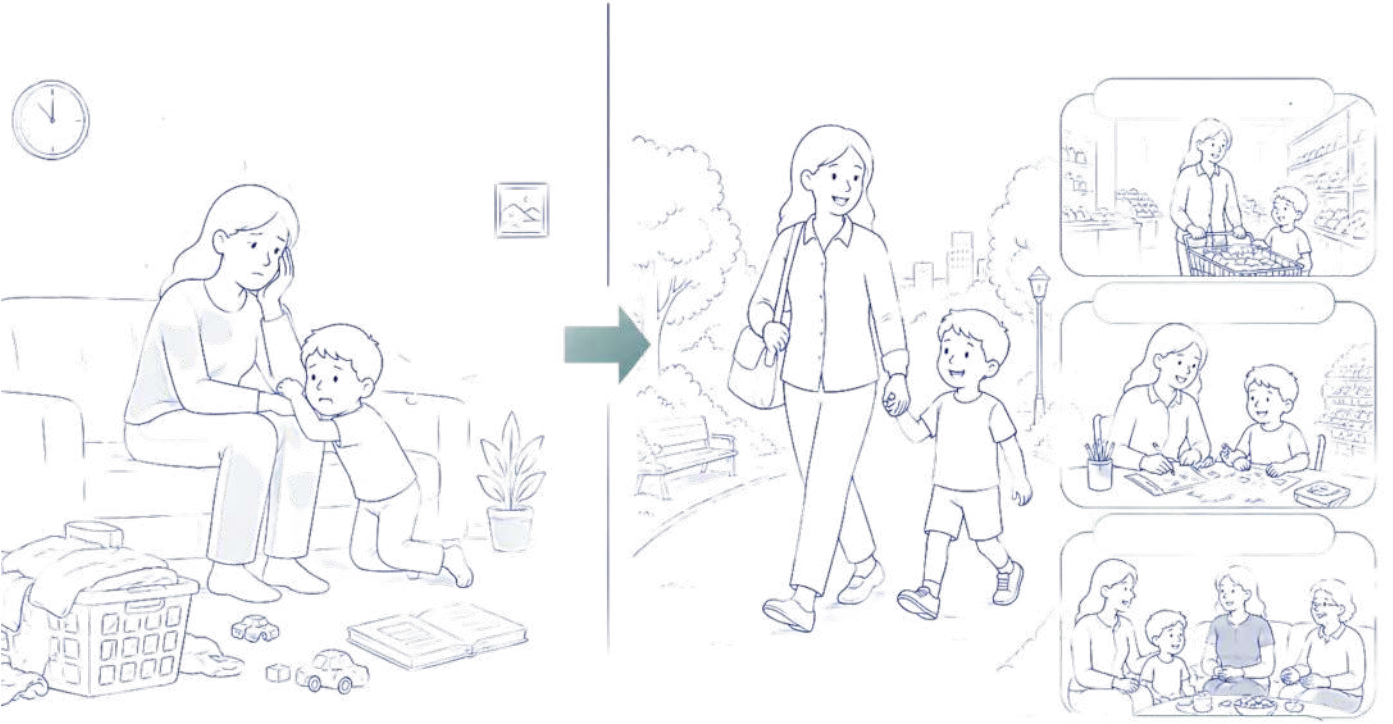

“Asosyal bir aileyken bir anda hayatımızın basamak basamak normal insanlar gibi olduğunu gördük. Psikolojikman berbat bir haldeyken şu an 8 diyebilirim kendime.”

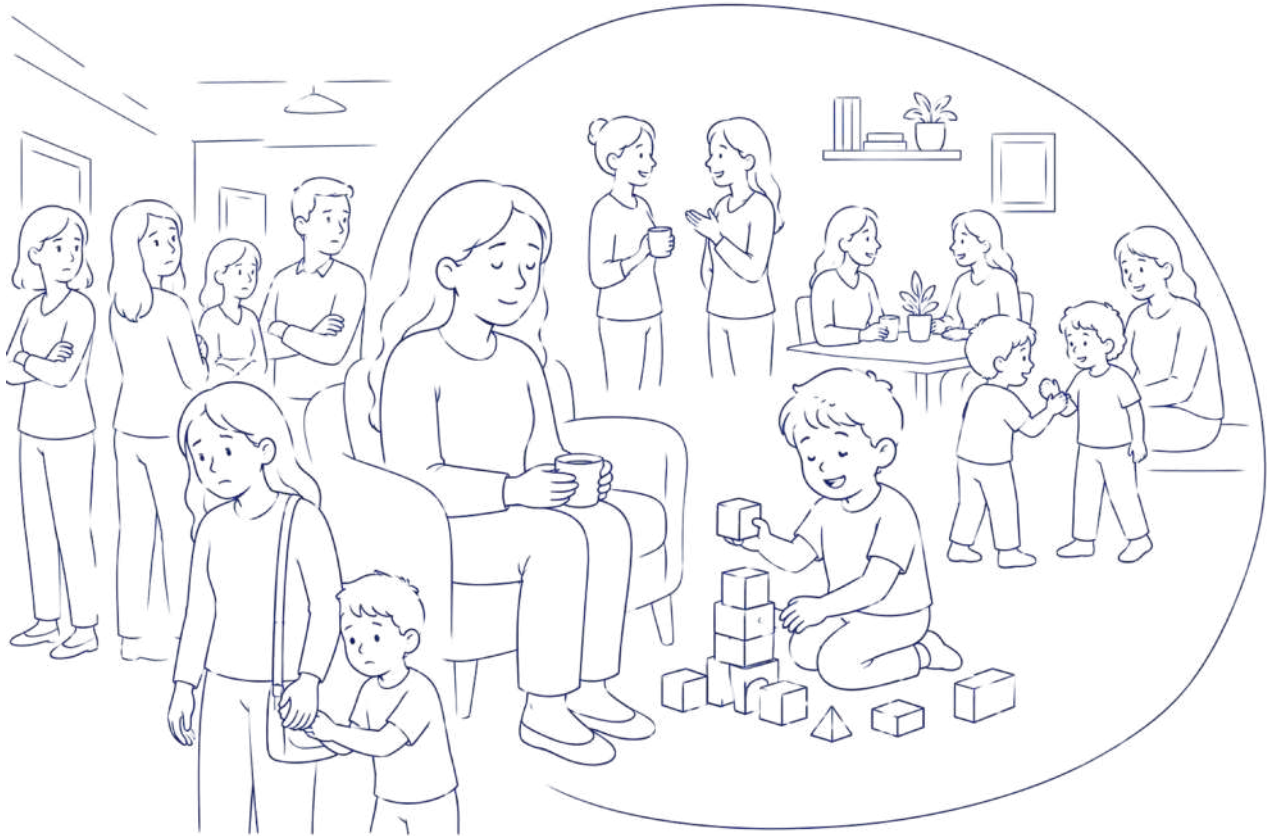

“SOBE’de sosyal olmayan bir aile olarak 3 yıl kapandık. 6 ay sonra arkadaşlarımız oldu, akrabalarımızla görüşmeye başladık, kuzenleriyle oynuyor.”

Veli 5. — 6 aydır SOBE’ye devam ediyor.

“Benden hiç ayrılmayan bir çocuk vardı. Hiçbir şey yapamıyordum. Artık gideceğim yerlere gidebiliyorum, onunla da rahatlıkla gidebiliyoruz.”
Veli 10.— 2 yıldır SOBE’ye devam ediyor.

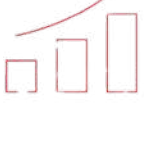

“Burada kendimi güvende hissediyorum. Burada güvenli alanım, herkes herkesi anladığı bir alan olduğu için burası daha rahat geliyor. Başka bir yerde o bakışlar — aman şuna bakmasın, aman şöyle yapmasın diye bir tedirginlik oluyor ama burada o yok.”

Veli 11.— 2 çocuğuyla SOBE’ye devam ediyor.

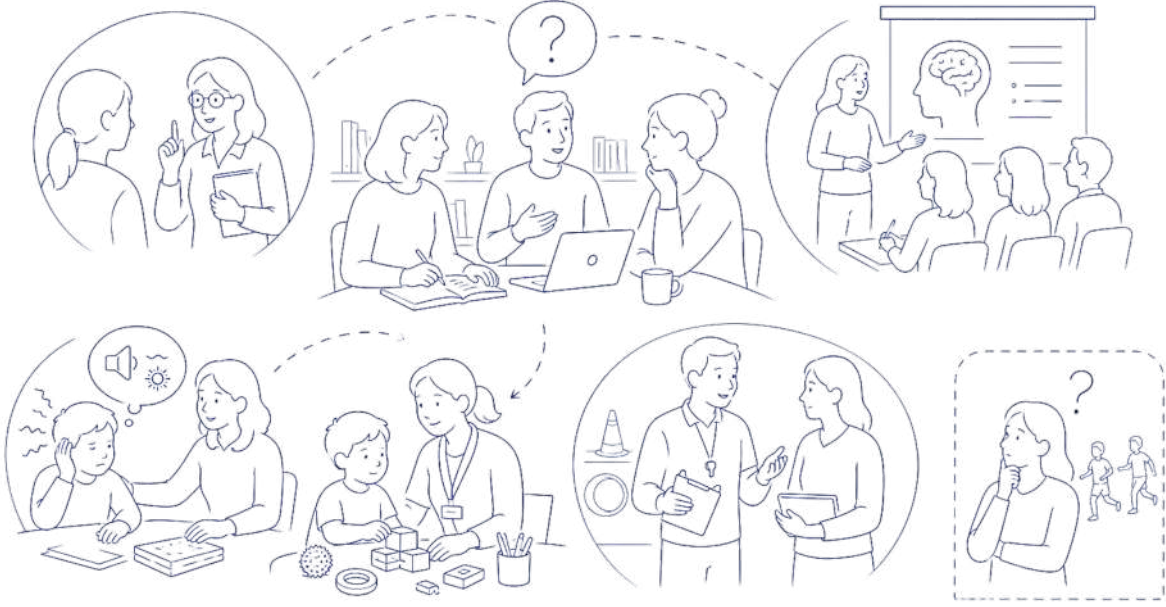
SOBE faaliyetleri ile eğitimlerde hangi değişimlere neden oluyor?

SOBE eğitimleri için dört pozitif ve bir negatif iyi tanımlanmış sonuç belirlenmiştir. En güçlü ve en evrensel değişim mesleki yetkinlik kazanımıdır. Görüşme yapılan 20 eğitmenin tamamı bu alanda somut bir dönüşüm aktarmış, mesleki özgüven puanı ortalama 4,40'tan 8,70'e yükselmiştir. Bunu duygu düzenleme ve esneklik yetkinliği izlemektedir — 20/20 eğitmen bu değişimi dile getirmiş; ancak kazanılan kapasitenin özel hayata hem olumlu hem olumsuz yansıyabildiği görülmüştür. Empati ve toplumsal farkındalık alanında eğitmenler, SOBE'nin doğrudan hizmet verdiği bireylerin ötesinde sosyal çevrelerine de otizm farkındalığı aktardıklarını belirtmektedir. Anketin en yüksek Likert skoru bu ifadeye verilmiştir (4,47/5). Mesleki tatmin boyutunda ise belirgin bir değiş tokuş örüntüsü gözlemlenmiştir. Eğitmenler maddi getirinin düşüklüğüne rağmen bilinçli olarak kalmayı tercih etmektedir. Fiziksel ve psikolojik yorgunluk riski ise 14/20 eğitmenin aktardığı yapısal bir negatif bulgudur; beden, ses, psikolojik yıpranma ve iş-özel hayat dengesi güçlükleri bu riskin somut göstergeleridir.

İyi Tanımlanmış Sonuç	Önem	Δ Artış
 Mesleki yetkinlik kazanımı	8,84 /10 ★★★★☆ 	+4,30
 Duygu düzenleme ve esneklik	8,31 /10 ★★★★☆ 	+1,44
 Empati ve toplumsal farkındalık	8,87 /10 ★★★★☆ 	+2,63
 Mesleki tatmin ve kariyer gel.	8,43 /10 ★★★★☆ 	Tatmin: 3,84/5 Aidiyet: 3,84/5
 Fiziksel/ psikolojik yorgunluk	7,76 /10 ★★★★☆ 	+3,99

Mesleki Yetkinlik Kazanımı

- ABA yöntemini ve otizm profilini derinlemesine kavrama
- Kriz anında soğukkanlı müdahale edebilme
- Her çocuk için bireyselleştirilmiş program geliştirme ve materyal üretme
- Süpervizyon geri bildirimlerini yapıcı olarak değerlendirme
- SOBE olmadan bu düzeye ulaşmanın mümkün olmadığı hissi

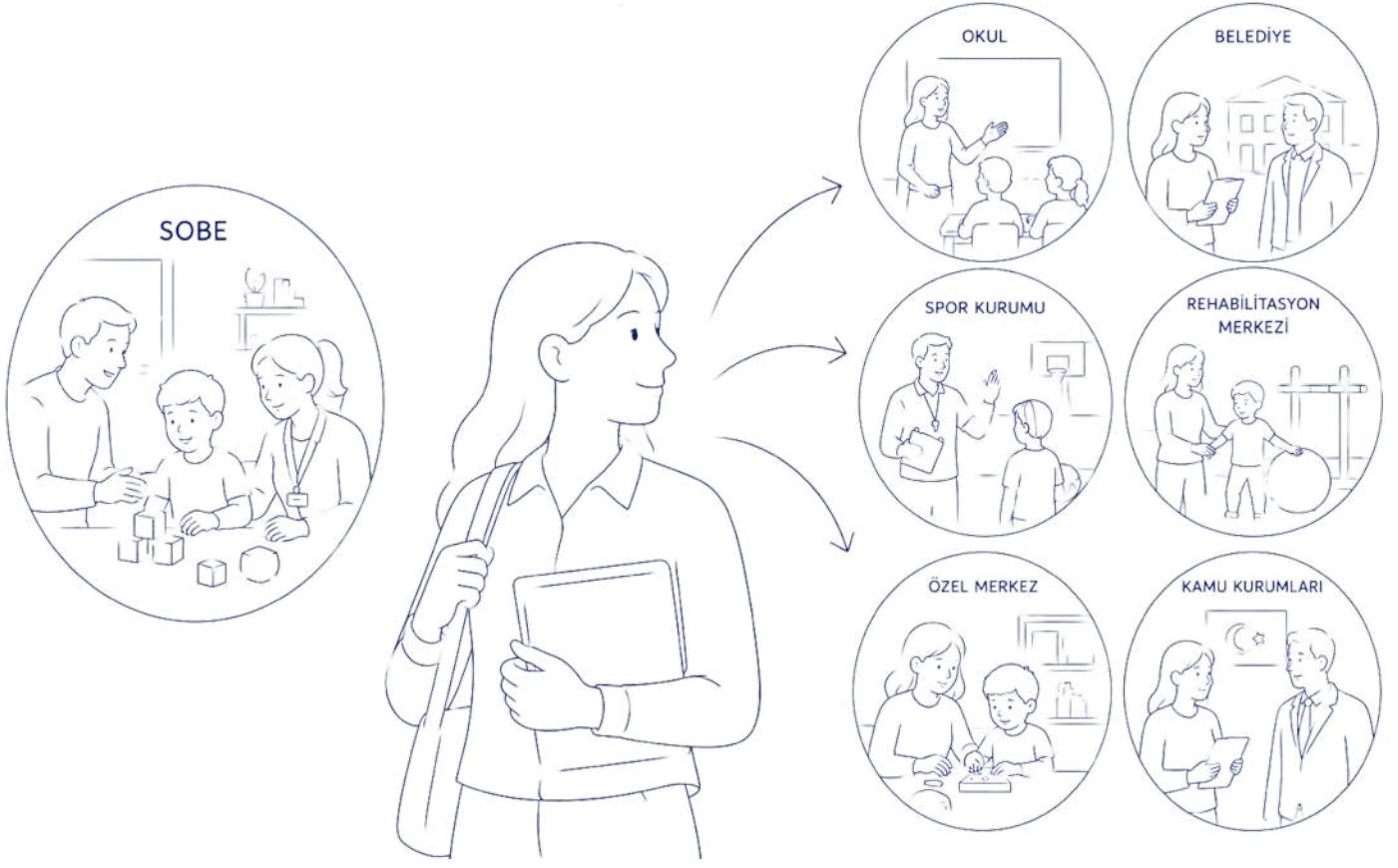

“SOBE’deki öğretmenlerin çoğu özel eğitim öğretmeni değil. Bilemediklerinde soracakları hocaları var, hizmet içi eğitimleri oluyor. Öğretmenim çocukta duysal hassasiyet görünce hemen ergoterapisti çağırıyor. Spor hocası özel eğitim öğretmeniyle görüşüyor. Başka kurumlarda bu yok.”

Veli

“Artık o çocuğu dışarıda gördüğümde anlayabiliyorum, eskiden anlayamıyordum.”
Eğitmen 12 — 1,5 yıl kıdem

“Şimdi SOBE’de çalışmışsam, her yerde çalışabilirim gözüyle bakıyorum.”

Eğitmen 9. — 3 ay kıdem, yeni mezun

Duygu Düzenleme ve Esneklik Yetkinliği

- Yavaş ilerlemeyi sabırla karşılayabilme ve küçük kazanımları değerli bulma
- Umut yitirmeden, uzun vadeli bakış açısıyla çalışabilme
- Duygusal yükü mesleki çerçevede tutma — ‘profesyonelce bakış’ı öğrenme
- Aile bireylerini, yakın çevresini daha sabırlı karşılayabilme

Empati ve Toplumsal Farkındalık

- Otizmi ve nörogelişimsel farklılıkları derinlemesine anlama
- Dışarıda karşılaştığı durumlarda aileye bilgi ve yönlendirme verebilme
- Aile, arkadaş ve akraba çevresine otizm hakkında farkındalık aktarma

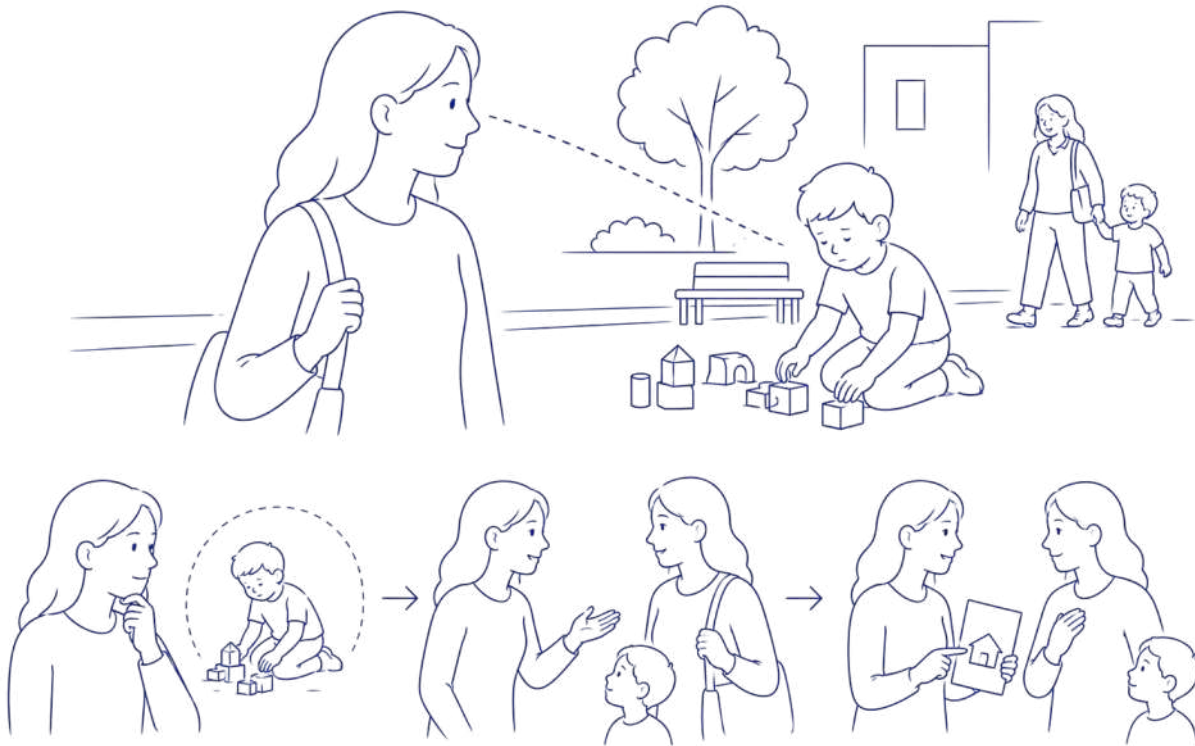
ÖNCE

ŞİMDİ

**“Otizmi bilmek, benim için en büyük değişim. Daha önce bilmeyen biri-
ken şimdi hem biliyorum hem de çevreme öğretiyorum.”**

Eğitmen 7.— 4 yıl kıdem, BESYO mezunu

**“Dışarıda özel gereksinimli bir çocuk gördüğümde artık gözlemliyor ve
ailesine yönlendirme yapabiliyorum.”**

Eğitmen 18.— 2 yıl kıdem

Mesleki Tatmin, Aidiyet ve Kariyer Gelişimi

- İş tatmininin maddi gelirin önüne geçmesi — bilinçli bir kalma kararı
- Kurumsal aidiyet ve SOBE kimliğiyle özdeşleşme
- SOBE deneyiminin iş piyasasında güçlü bir referans oluşturması
- Geçici düşünenlerin süreç içinde kalıcı çalışanlara dönüşmesi

“İki katı maaş verse de yine burayı tercih ederim, çünkü burada iş tatmini var. Bu benim için en önemlisi.”

Eğitmen 17. — 6 yıl kıdem

“CV’de SOBE yazınca memur kefil istemiyorlar. Kurumun adının işgücü piyasasındaki değeri gerçek.”

Eğitmen 18. — 2 yıl kıdem

“Buraya geldiğimde ilk düşüncem CV’me SOBE’yi ekleyip başka kuruma geçmekti. Şimdi düşüncem tamamen değişti — bu çocukların bana ihtiyacı var.”

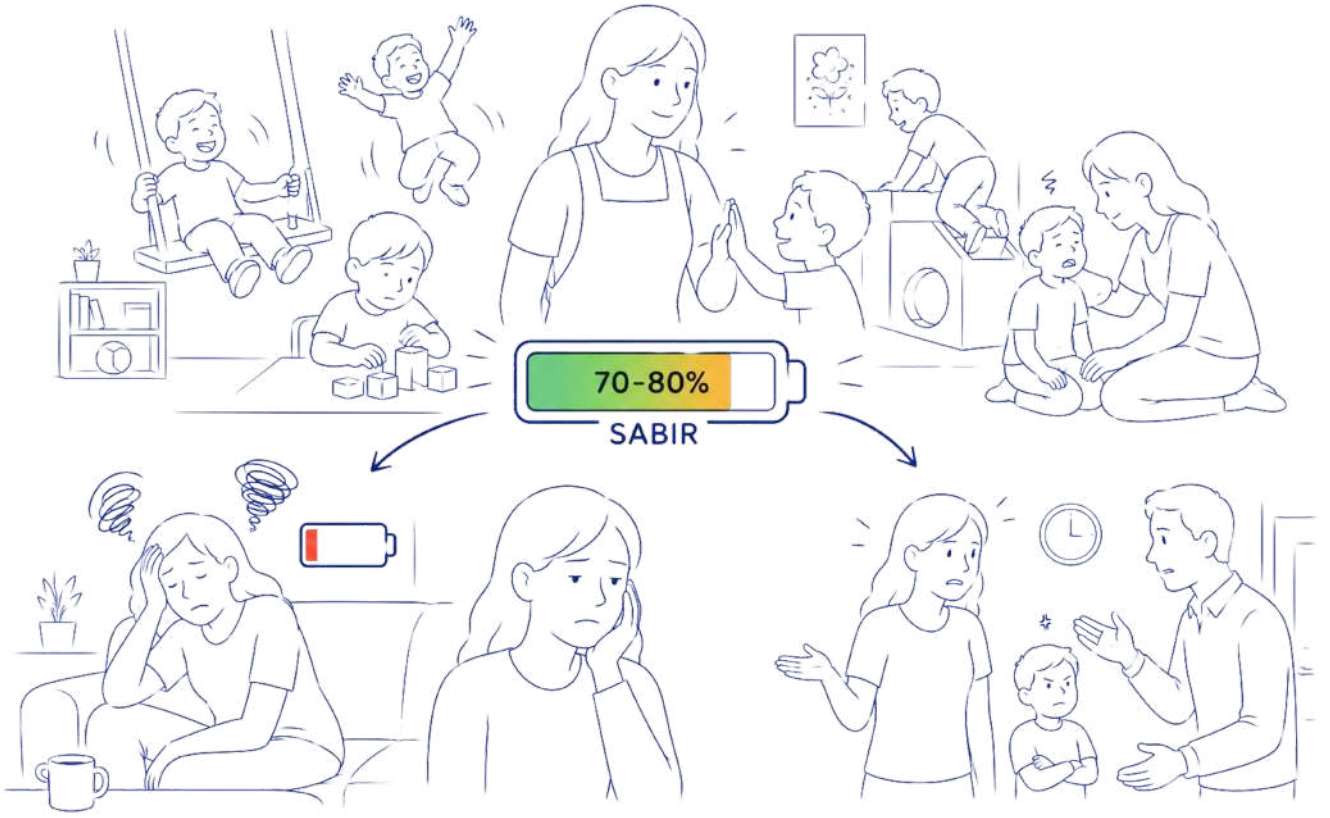
Eğitmen 7. — 4 yıl kıdem, BESYO mezunu

Fiziksel ve Psikolojik Yorgunluk Riski

“Hepimizde bel fıtığı başlangıcı var. Çocukları zıplatmak, kaldırmak kuvvet gerektiriyor. Yaşımız genç olmasına rağmen sağlık sorunları yaşıyoruz.”

Eğitmen 7. — 4 yıl kıdem, BESYO mezunu

“Sabrımın %70-80’ini burada kullandığım için kişisel hayatımı etkiliyor. Dışarıya sabrım kalmıyor.”

Eğitmen 6. — 8 ay kıdem

Değişimleri Tetikleyen Faktörler: SOBE Neden Fark Yaratıyor?

Görüşmelerde paydaşlara “Bu değişimler başka bir kurumda da yaşanabilir miydi?” ve “SOBE’yi farklı kılan ve bu değişimleri SOBE sayesinde yaşadım demenize neden olan faktörler nedir?” soruları yöneltilmiştir. Yanıtlar beş yapısal faktörde yoğunlaşmaktadır:

1.Tüm hizmetlerin tek çatı altında sunulması. Daha önce 3-4 farklı kuruma gitmek zorunda kalan aileler artık ergoterapi, dil terapisi, spor ve bireysel eğitimi aynı binada, aynı gün almaktadır. Çocuk daha az yorulmakta, gelişim takibi kolaylaşmakta, burslu aileler için maddi yük azalmaktadır. Görüşmelerde en sık dile getirilen yapısal eksiklik de bu bölümde ortaya çıkmıştır: oyun ve grup terapisi SOBE’de bireysel yapıldığı için bu ihtiyaç karşılanamamaktadır.

“Hepsinin bir arada olduğu Türkiye’de başka bir kurum ben bilmiyorum.”

Veli 8.

2.Burs imkanı. Aktif öğrencilerin %53’ü burslu, maddi imkânı olmayan aileler beş yıla kadar ücretsiz yararlanabilmektedir. Görüşmelerde bir yapısal risk de dile getirilmiştir: talep fazlayken, burs imkanı sınırlıdır. Bekleme süreci çocuklar için kayıp bir döneme dönüşebilmektedir.

3.Kurumsal yapı ve sistematik takip. Kurum bünyesinde eğitim süreçleri tek bir öğretmen ile sınırlı kalmamakta, bünyesinde süpervizör, eğitim koordinatörü ve psikiyatristin yer aldığı hiyerarşik bir ekip yapısı rehberliğinde yürütülmektedir. Bu doğrultuda farklı disiplinler, ortak değerlendirme süreçleri gerçekleştirilmektedir. Söz konusu bütüncül yapı, bir yandan çocukların bireysel ilgi ve yetenek alanlarının (masa tenisi, bisiklet tamiri, binicilik vb.) keşfedilmesine olanak tanıırken; diğer yandan da görev yapan öğretmenlerin mesleki gelişim ve dönüşümlerini doğrudan desteklemektedir.

“Psikiyatri geliyor, çocuğu eğitim ortamında görüyor, öğretmeninden dönüt alıyor. Hastanede bunu anlatmanız saatler alır.”

Veli 6.

4.Gerçek yaşama taşıma. Eğitimci yalnızca kurumda değil; markette, okulda, AVM’de de çocukla birlikte çalışmakta, kazanımlar günlük hayatta pekiştirilmektedir. Ancak odak grupta önemli bir sınırlılık dile getirilmiştir: bazı çocuklarda öğrenme SOBE’ye özgü kalmakta, dışarıda genelleme gecikmeli gerçekleşmekte ya da hiç gerçekleşmemektedir.

5.Ebeveyn ve eğitime sürekli eğitim. Aileler yalnızca bekleme odasında oturmamakta; seminerler, atölyeler ve psikolojik danışmanlık seanslarıyla otizm bilgisi ve ebeveynlik kapasiteleri artırılmaktadır. 2025 yılında bu kanallar aracılığıyla 6.059 kişiye ulaşılmıştır.

SOBE’NİN YAŞANAN DEĞİŞİMLERDEKİ PAYI

Gerçekleşen her olumlu veya olumsuz değişimin tek sorumlusu SOBE değildir. Yatırımın Sosyal Getirisi Metodolojisinin en önemli prensiplerinden birisi aşırı iddialardan kaçınmadır. Bu, kimin, neyin, neden, ne kadar sorumlu olduğunu ortaya koymayı amaçlar. Örneğin bir çocuğun dil becerisinin gelişimi tamamen SOBE sayesinde oldu denilemezken, öğretmenlerin OSB konusundaki uzmanlığı da tamamen SOBE’den gelmemekte, bakım verenler çevrelerinde farklı destek mekanizmaları olmasa tamamen SOBE sayesinde sosyal hayata katılımlarının arttığı iddia edilemez.

Yaşanan her değişim için SOBE’nin katkısı, başka kurumların veya kişilerin katkısı, değişimin miktarı, değişimin ne kadar önemli olduğu, SOBE hiç olmasaydı değişimin ne kadarının yine de yaşanacağı analiz edilmiştir. Bu özet raporda her değişim için ayrı ayrı değil fakat paydaşlar için ortalama bir orana yer verilmiştir. Raporun tamamında her değişim için detaylı analiz aktarılacaktır.

Bakım verenlerin %27’si SOBE’nin benzeri bir kurumun bulunmadığını düşünürken, %33’ü benzer desteklere ancak çok daha kısıtlı imkânlarla ulaşılabileceğini belirtmektedir. Katılımcıların %27’si kararsız olduğunu ifade ederken yalnızca %12’si aynı kalitede alternatif bulabileceğine inanmaktadır. Toplamda katılımcıların %60’ı Türkiye koşullarında benzer imkânlarla erişemeyeceği görüşündedir.

DEĞERLENDİRME VE KAPANIŞ

Bu analiz, SOBE'nin on yılda üç paydaş grubu üzerinde yarattığı değişimi belgelemektedir. Bulgular tutarlı bir tablo ortaya koymaktadır: otizmlili bireylerin iletişim ve bağımsızlık kazanımları, ailelerin bakım yükünün azalması ve sosyal hayata yeniden katılımı, eğitimcilerin mesleki dönüşümü birbirini besleyen ve kümülatif bir değer zinciri oluşturmaktadır.

Analiz sonuçlarına göre velilerin en güçlü ve ortak mesajı, ihtiyaç duydukları desteğe ulaşmak ve bunu sürdürmek adına gerekli tüm motivasyona sahip oldukları yönündedir. Esas sorunun motivasyon eksikliğinden ziyade, doğru ve güvenilir bir kuruma erişim noktasında yaşandığı tespit edilmiştir. Velilerin; mevcut bilgilerinin doğruluğunu teyit edemedikleri, sürekli değişen personel yapısı nedeniyle süreklilik sağlayamadıkları ve çocuklarının tek bir merkezden, adeta okula devam eder gibi düzenli ve kesintisiz takip edilebileceği bir sistem arayışında oldukları görülmektedir. SOBE Vakfı, sunduğu bütüncül ve kurumsal modelle tam olarak bu boşluğu doldurmaktadır. Ekonomik erişim engelini de büyük ölçüde ortadan kaldırmaktadır. Bu iki özellik birlikte, kurumu Türkiye'de benzer ihtiyaca sahip aileler için erişilebilir ve sürdürülebilir bir model haline getirmektedir.

Öte yandan analiz, sınırlılıkları da kayıt altına almıştır. OSB tanımlı bireylerin sosyal hayata katılımını kısıtlayan temel etken OSB'nin kendisi değildir; toplumsal farkındalığın yetersizliğidir. Bu sınır ne SOBE'ye ne de ailelere aittir. Ancak kurumun istihdam modeli ve eğitimci yetiştirme çalışmaları bu sınırı yavaşça genişletmektedir.

GELECEK ANALİZLER İÇİN BİR NOT

Bu raporun en önemli metodolojik eksikliği, analizin merkezindeki paydaşın — otizmlili bireyin kendisinin — doğrudan sesi olmadan kurulmuş olmasıdır. Veliler ve eğitimciler güvenilir vekil kaynaklardır; ancak bireyin kendi deneyimi, duygusal hali ve refahı hakkında tek yetkili kaynak kendisidir. Bunun için ilerleyen analizlerde bireylerin duygusal ve sosyal-duygusal gelişiminin yapılandırılmış araçlarla düzenli olarak takip edilmesi öncelikli bir hedef olmalıdır.

Mezunların takibi de kritik bir boşluk olarak öne çıkmaktadır. SOBE'den ayrılan bireylerin ve ailelerin ne yaşadığı, kazanımların ne kadarının sürdüğü, toplumsal katılımın nasıl şekillendiği şu an izlenmemektedir. Bu takip hem kurumun uzun vadeli etki iddiasını güçlendirecek hem de müdahalelerin nerede yeterli nerede kırılgan olduğunu gösterecektir.

SOBE, Türkiye'de otizm hizmetleri alanında bütünleşik ve sürdürülebilir bir modelin mümkün olduğunu kanıtlamıştır. Bu analizin değeri, o kanıtı sayılarla ve paydaşların kendi ifadeleriyle görünür kılmaktır. Sonraki adım, bu görünürlüğü kurumsal öğrenmeye ve politika etkisine dönüştürmektir.

KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ / NE, NE DEMEK?

Otizm Spektrum Bozukluğuna Dair ve SOBE Vakfı'nın Kullandığı Terim ve Kavramlar

OSB (Otizm Spektrum Bozukluğu)

Sosyal iletişim ve etkileşimde güçlükler ile sınırlı, yineleyici davranış örüntüleriyle karakterize nörogelişimsel bir durumdur. DSM-5'te tek bir tanı kategorisi altında toplanmış olup "spektrum" ifadesi, etki düzeyinin ve bireysel profillerin geniş bir yelpazede değiştiğini vurgular. Tanı, davranışsal gözleme dayanır; biyolojik bir belirteç henüz yoktur.

ABA (Uygulamalı Davranış Analizi — Applied Behavior Analysis)

Davranışın çevre ile ilişkisini inceleyen ve bu ilişkiyi sistematik biçimde düzenleyerek istenen davranışları artırmayı, istenmeyen davranışları azaltmayı hedefleyen bilimsel bir yaklaşımdır. OSB alanında en güçlü kanıt tabanına sahip müdahale yöntemi olarak kabul görmektedir. SOBE'nin bireysel eğitim programları ABA temelli yürütülmektedir.

Alıcı Dil (Receptive Language)

Söyleneni anlama, yönerge takibi ve çevresel uyaranları anlamlandırma kapasitesini ifade eder. İfade edici dilden (konuşma, üretme) önce gelişen temel bir beceridir. OSB'li bireylerde alıcı dil gelişimi, diğer becerilerin kazanımı için zemin işlevi görür: çocuk "duymaya" başladığında sosyal etkileşim, öğrenme süreçleri ve günlük yaşam becerileri de ilerlemeye başlar.

İfade Edici Dil (Expressive Language)

Düşünce, istek ve ihtiyaçların sözel ya da alternatif yollarla (işaret dili, iletişim kartları, AAC cihazları) dışa aktarılması kapasitesidir. Alıcı dil ile birlikte değerlendirilir; ikisi arasındaki fark, bireyin anlama ile ifade etme düzeyleri arasındaki asimetriyi ortaya koyar.

Problem Davranış (Challenging Behavior)

Bireyin kendisine, başkalarına veya çevresine zarar verme potansiyeli taşıyan ya da öğrenme ve sosyal katılımı engelleyen davranış örüntülerini tanımlar. Vurma, ısırma, bağırma, kendine zarar verme bu kapsamda değerlendirilir. Literatür, problem davranışların büyük bölümünün iletişim işlevi taşıdığını — yani bireyin ihtiyaçlarını ifade edemediğinde başvurduğu bir yol olduğunu — ortaya koymaktadır (Carr & Durand, 1985). Bu nedenle problem davranışların azaltılmasında iletişim becerilerinin geliştirilmesi birincil strateji olarak benimsenmektedir.

FCT (Fonksiyonel İletişim Eğitimi — Functional Communication Training)

Problem davranışların yerine işlevsel iletişim tepkilerini öğretmeyi hedefleyen ABA temelli bir müdahale yöntemidir. Carr ve Durand (1985) tarafından geliştirilen bu yaklaşım, bireye ihtiyaçlarını uygun yollarla ifade etme becerisinin kazandırılmasının problem davranışları sistematik biçimde azalttığını göstermiştir.

Genelleme (Generalization)

Bir bireyin belirli bir ortamda öğrendiği beceriyi farklı ortamlara, kişilere ve koşullara aktarabilmesidir. OSB’li bireylerde genelleme güçlüğü yaygın bir örüntüdür: SOBE’de kazanılan beceri evde, okulda ya da kamusal alanda otomatik olarak ortaya çıkma-yabilir. Görüşmelerde veliler bu durumu sıkça dile getirmiştir: “SOBE’de hallediyoruz ama evde yok, dışarıda yok.” Genellemeyi desteklemek için SOBE eğitmenleri zaman zaman gerçek yaşam ortamlarına — markete, okula, AVM’ye — çıkarak çalışmalar yürütmektedir.

BEP (Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı)

Her öğrenci için ayrı ayrı hazırlanan, hedefleri, yöntemleri ve ölçüm kriterlerini içeren bireysel plan. SOBE’de BEP’ler yıllık olarak güncellenmekte ve farklı disiplinlerin (özel eğitim, ergoterapi, spor, dil terapisi) ortak değerlendirmesiyle şekillendirilmektedir.

Erken Müdahale

Tanı sonrası mümkün olan en erken dönemde — genellikle 3 yaş öncesi — yapılandırılmış destek programlarına başlanmasını ifade eder. Beyin plastisitesinin en yüksek olduğu dönemde başlayan yoğun müdahalelerin uzun vadeli gelişim üzerindeki etkisinin belirgin biçimde daha büyük olduğu literatürde güçlü kanıtlarla desteklenmektedir.

Adaptif Beceriler (Uyumsal Beceriler)

Bireyin günlük yaşamını bağımsız olarak sürdürebilmesi için gereken pratik beceriler bütünüdür. Öz bakım, yemek yeme, giyinme, ulaşım, para yönetimi gibi alanları kapsar. OSB değerlendirmelerinde zeka düzeyiyle birlikte bağımsız işlevselliğin temel göstergesi olarak kullanılır.

SOBE Mezunı

SOBE’ye özgü bir tanımdır. Bir öğrenciye mezun denilebilmesi için üç koşulun bir arada sağlanması gerekir: çocuk ve ergen psikiyatristi tarafından OSB tanısı almış olmak, en az bir yıl SOBE’de eğitim almış olmak ve yeniden bir psikiyatrist tarafından “artık otizm tanı kriterlerini karşılamıyor” kararı verilmiş olmak. Literatür, yoğun ve erken müdahale alan OSB’li çocukların %3 ila %25’inin zamanla tanı kriterlerini karşılamaz hale geldiğini göstermektedir.

İNOGRAİK

1:9,56

SROI
orani

Harcanan her 1 TL karşılığında **9,56 TL** sosyal değeri yaratılmaktadır.

202
katılımcı

9
iyi tanımlanmış sonuç

3
paydaş grubu

2.800+

Otizmi birey ve
aileye erişim

356

Aktif öğrenci
İki şube – 2025

11

İstihdam edilen birey
Türkiye'nin %10'u

%53

Burs oranı
Ücretsiz erişim

360+

Yetiştirilen eğitmen
SOBE uzmanlığında

69.656

Yıllık seans
Bireysel + terapi

6.059

Eğitime alan kişi
Sürekli eğitim 2025

PAYDAŞLARIN SESİYLE

“3,5 yaşındaki çocuk, anne şu elimiş diyor artık.
Sıfır kelimedden buraya geldik.”

Veli — 1 yıl bakım

“İki katlı maaş verse de yine burayı tercih ederim,
çünkü burada iş tatmin var.”

Eğitmen — 5 yıl bakım

“Asosyal bir aileyken basamak basamak normal insanla
gibi yaşamaya başladık.”

Veli — 8 yıl bakım

Çocuklar

İletişim gelişimi

Önce 3,06 → Şimdi 3,97

%64 SOBE payı

Günlük yaşam becerileri

Önce 3,41 → Şimdi 3,90

%63 SOBE payı

Veliler / bakım verenler

Ebeveyn yetkinliği

Önce 3,81 → Şimdi 3,48

%63 SOBE payı

Günlük yaşam refahı

Önce 3,59 → Şimdi 3,90

%58 SOBE payı

Eğitmenler

Mesleki yetkinlik

Özalven 4,4 → 8,7

%55 SOBE

Duygu düzenleme

5,78 → 7,22

%52 SOBE

Empati ve farkındalık

4.475 Likert

%56 SOBE

Mesleki tatmin

Tatmin 5,1 → 8,8

%55 SOBE

Fiziksel / psikolojik yorgunluk riski

14/20 görüşmede dile getirildi • Negatif kalan

NE KADAR ETKİLİ?

SOBE olmadan olumsuz etkilenir

%87

Alternatif bulunamaz / belirsiz

%60

5 yıl+ grupta iletişim değişimi

+6,25

Eğitmen uzman hissediyor

%62

Veli gelişim memnuniyeti

8,15

2026

